

מדינת ישראל האוצר - אגף התקציבים

תקציב פיתוח

ירושלים,
בקשה מספר 006 - 70
מספר פניה לועדה: 34

לכבוד,
יו"ר ועדת הכספים
של הכנסת

א.נ.

הנדון: שימוש ברזרבה הכללית לשנת 2017

שר האוצר מבקש את אישורה של ועדת הכספים של הכנסת להעברת סכום של 429,250 אלפי שקלים חדשים בהרשאה להתחייב מסעיף 47 - רזרבה כללית, לסעיף 70 - שיכון, בהתאם לסעיף 12 לחוק יסודות התקציב התשמ"ה - 1985. כמפורט בתדפיס המצ"ב.

הבקשה דנה בסעיף תקציבי: 70 - תקציב הפיתוח של משרד הבינוי והשיכון.

הפנייה נועדה לביצוע התאמות בתקציב באופן הבא:

הפנייה נועדה לתקצוב הרשאה להתחייב בסך של 429,250 אלפי ש"ח וכן לביצוע התאמות בתקציב הפיתוח של משרד הבינוי והשיכון שנועדו בעיקרם לפעולות הבאות:

1. תקצוב הרשאה להתחייב בסך של 160 מיליון ש"ח לטובת ביצוע עבודות פיתוח לבנייה חדשה בביצוע ישיר על ידי המשרד וכן באמצעות רשויות מקומיות, במסגרת של משק כספי סגור במימון הכנסות מרוכשי הקרקע.
2. תקצוב הרשאה להתחייב בסך של כ-200 מיליון ש"ח לטובת מימון פעולות לשיקום שכונות, באמצעות תכנון, פיתוח וחיידוש תשתיות, ובאמצעות חיזוק מבנים מפני רעידות אדמה, במסגרת של ההסכמות עם המשרד לשנים 2017 - 2018 וכן לשיפוץ והקמה של מגרשי ספורט בשיתוף פעולה עם המשרד לתרבות וספורט.
3. תקצוב הרשאה להתחייב בסך של 28 מיליון ש"ח לטובת מימון פעולות לשיקום תשתיות וכן להקמת מוסדות ציבור ביישובי מיעוטים ביישובי הבדואים בצפון ובדרום בהתאם להחלטות ממשלה 1480, בהתאם להעמדת המקורות מהמשרד וכן החלטת ממשלה 2397 שהתקבלה לאחר אישור התקציב.
4. תקצוב הרשאה להתחייב בסך של כ-35 מיליון ש"ח לטובת תגבור תקציבי תחזוקת הדיור הציבורי וכן לטובת שיפוץ חזיתות בדיור הציבורי בהתאם לסיכום התקציבי עם המשרד שנתחם בחודש פברואר 2017.

עיקרי הפנייה התקציבית בחלוקה לתכניות מובאים להלן:

תכנית מספר 1: 700202 - עבודות פיתוח לבניה במסגרת משק כספי סגור

תיאור התכנית: התכנית מיועדת לקידום פיתוח קרקע לבניה חדשה למגורים באמצעות ביצוע ישיר של המשרד בבניה עירונית באזור המרכז ובאזורי עדיפות לאומית, במסגרת משק סגור כאשר הביצוע ממומן מהכנסות מרוכשי קרקעות וחלקו במסגרת קדמי מימון מטרת השינוי: השינוי נועד לתקצב 160 מ"ש לפיתוח אתרים שונים כגון קריית שמונה, אשקלון, טירת הכרמל ובית שמש בהתאם לתוכנית העבודה של האגף, הסכומים לא תוקצבו בבסיס התקציב מאחר ומדובר בפעילות בעלת אופי מורכב הכוללת התניות רבות כגון שחרור חסמים לפיתוח, מאזן אתר, התניות שיווק והצלחתו, ממשקים מול גורמים

בקשה לשינויים בתקציב

שונים כגון רמ"י, מנהלת הביוב ורשויות מקומיות, לא ניתן לחזות מראש באופן מדויק את גובה התקציב שיופעל ולכן נדרשות התאמות במהלך השנה.

תכנית מספר 2: 700301- שיקום שכונות ותשתיות ותיקות
תיאור התכנית: התכנית מיועדת בעיקרה להפעלת סיוע פיזי וחברתי בשכונות השיקום, כמו כן התוכנית כוללת תמיכה בתוכניות תמ"א 38 בשכונות שיקום מטרת השינוי: השינוי נועד לתקצב 200 מ"ח לשיקום שכונות פיזי ולתמ"א 38, מקורו של הסכום בסיכום תקציבי אשר נחתם לאחר אישור התקציב, וכמו כן תקצוב ממשרד התרבות והספורט לשדרוג מתקני ספורט בשכונות שיקום.

תכנית מספר 3: 700304- פיתוח תשתיות ומוסדות ציבור ביישובי המיעוטים
תיאור התכנית: התכנית מיועדת למימוש החלטות ממשלה בתחומי מוסדות ציבור ותשתיות וותיקות ביישובי המיעוטים מטרת השינוי: השינוי נועד לתקצב 9 מ"ח למימון תשתיות ותיקות ביישובי הבדואים בצפון בהתאם להחלטת ממשלה 1480 מיום 2.6.2016 (מצורפת), בהחלטה זו חלק מהמימון הינו ממקורות משרד הבינוי והשיכון והתקצוב מתבצע בהתאם להעמדת מקורות המשרד. כמו כן, סך של 19 מ"ח למוסדות ציבור לבדואים בדרום בהתאם להחלטת ממשלה 2397 מיום 12.2.17 (מצורפת) אשר התקבלה לאחר מועד אישור התקציב.

תכנית מספר 4: 700507- תחזוקת הדיור הציבורי
תיאור התכנית: התכנית מיועדת למימון אחזקה ושיפוץ דירות בדיור הציבורי לרבות פעולות אחזקה בהתאם לחוק זכויות הדייר בדיור הציבורי וכן לשיפוץ חזיתות מטרת השינוי: השינוי נועד לתקצב 28 מ"ח לתחזוקת הדיור הציבורי ו-7.6 מ"ח לשיפוץ חזיתות בהתאם לסיכום תקציבי אשר נחתם לאחר אישור התקציב.

בכבוד רב

אמיר לוי
הממונה על התקציבים

העתק:
החשב הכללי
מבקר המדינה (2)
חשב החשב הכללי
חשב משרד הבינוי והשיכון
קצין תקציבים שיכון
רפרנט שיכון

בקשה לשינויים בתקציב

מדינת ישראל
אגף התקציבים

נספח לדברי ההסבר לפנייה התקציבית מס' XX

היסטוריה תקציבית של הפנייה - הרשאות להתחייב (מש"ח)

מספר תכנית	השינוי התקציבי המוצע	תקציב מקורי 2017	תקציב מאושר 2016	תקציב מקורי 2016	תקציב מאושר 2015	תקציב מקורי 2015	תקציב מאושר 2014	תקציב מקורי 2014
700202	160	410	1,110	590	1,107	817	1,220	350
700203	-0.6	282	232	117	221	157	136	64
700204	0.6	1150	1151	695	942	1224	889	112
700301	201.53	88	257	81	166	122	119	79
700304	28	171	262	0	81	58	64	0
700306	3	214	371	118	196	176	93	58
700401	-2	101	81	188	123	229	112	236
700507	34.72	49	108	117	239	142	135	47

מדינת ישראל

האוצר-אגף התקציבים

בקשה מספר 70-006 לשנת תקציב: 2017

תקציב פיתוח
 שיכון

בקשה לשינוי: הקצאות מהרזרבה ד
 תאריך הבקשה: 27/06/2017

אישור ועדה. מספר ועדה: 0034

(באלפי שקלים חדשים)

סכומי השינוי				הוצאה	עב"צ	הרשאה להתחייב	שכ"א	הוצאה מותנית	הוצאה	מ-	שם הפרט	מספר פרט
שיא כח אדם	הרשאה להת'	הוצאה מותנית	עב"צ									
	-425,250					8,479,120 8,053,870	696.5 696.5			מ- ל-	רזרבה כללית =====	47
	-425,250					8,479,120 8,053,870	696.5 696.5			מ- ל-	רזרבה כללית -----	4701
	-425,250					8,169,093 7,743,843				מ- ל-	רזרבה כללית -----	470101
	425,250					6,226,284 6,651,534		3,604,700 3,604,700	1,885,107 1,885,107	מ- ל-	שיכון ====	70
	160,000					4,336,301 4,496,301		2,850,000 2,850,000	1,116,914 1,116,914	מ- ל-	בנייה חדשה -----	7002
						436,350 436,350		130,000 130,000	67,701 67,701	מ- ל-	תכנון, פיקוח ומדידות -----	700201
	160,000					410,000 570,000		780,000 780,000	157,100 157,100	מ- ל-	עבודות פיתוח לבנייה במסגרת משק כספי סגור בביצוע ישיר -----	700202
	-600					282,100 281,500		33,000 33,000	64,584 64,584	מ- ל-	תשתיות לבנייה חדשה ביצוע ישיר במגזרי המיעוטים -----	700203
	600					1,150,200 1,150,800		649,500 649,500	96,093 96,093	מ- ל-	עבודות פיתוח בניהול חברות מנהלות -----	700204
						159,320 159,320		66,000 66,000	315,212 315,212	מ- ל-	פעולות תומכות בבניה חדשה למגורים -----	700205

*** הסכומים על מצב התקציב כוללים בקשות לשינויים תקציביים בתהליך.

מדינת ישראל

האוצר-אגף התקציבים

בקשה מספר 70-006 לשנת תקציב: 2017

תקציב פיתוח

שיכון

בקשה לשינוי: הקצאות מהרזרבה ד

תאריך הבקשה: 27/06/2017

אישור ועדה. מספר ועדה: 0034

(באלפי שקלים חדשים)

סכומי השינוי					עב"צ	שכ"א	הרשאה להתחייב	הוצאה מותנית	הוצאה		שם הפרט	מספר פרט
עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להת'	הוצאה מותנית	הוצאה								
							1,408,331	1,010,000	227,270	מ-	משקים סגורים	700206
							1,408,331	1,010,000	227,270	ל-	-----	
							490,000	181,500	188,954	מ-	בנייה כפרית	700214
							490,000	181,500	188,954	ל-	-----	
		232,530					571,064	70,000	365,365	מ-	פעולות פיתוח במרקם	7003
							803,594	70,000	365,365	ל-	הותיק	

		201,530					87,923		159,315	מ-	שיקום שכונות ותשתיות	700301
							289,453		159,315	ל-	ותיקות	

		28,000					170,700		67,250	מ-	פיתוח תשתיות ומוסדות	700304
							198,700		67,250	ל-	ציבור ביישובי המיעוטים	

		3,000					214,441	70,000	111,800	מ-	תקן מוסדות ציבור	700306
							217,441	70,000	111,800	ל-	-----	
		-2,000					100,693	15,000	131,521	מ-	פעולות שיכון	7004
							98,693	15,000	131,521	ל-	-----	
		-2,000					100,693	15,000	131,521	מ-	פעולות שוטפות	700401
							98,693	15,000	131,521	ל-	-----	
		34,720					1,156,226	669,700	166,547	מ-	דיוור ציבורי	7005
							1,190,946	669,700	166,547	ל-	-----	
		34,720					48,750	22,700	102,234	מ-	תחזוקת הדיוור הציבורי	700507
							83,470	22,700	102,234	ל-	-----	
							62,000		50,602	מ-	פיתוח תשתיות יישובי	7006
							62,000		50,602	ל-	ההתנתקות	

*** הסכומים על מצב התקציב כוללים בקשות לשינויים תקציביים בתהליך.

מדינת ישראל
האוצר-אגף התקציבים

בקשה מספר 70-006 לשנת תקציב: 2017

תקציב פיתוח
שיכון

בקשה לשינוי: הקצאות מהרזרבה ר
תאריך הבקשה: 27/06/2017

אישור ועדה. מספר ועדה: 0034

(באלפי שקלים חדשים)

סכומי השינוי					עב"צ	שב"א	הרשאה להתחייב	הוצאה מותנית	הוצאה	מ-	ל-	שם הפרט יישובי ההתנתקות	מספר פרט 700601
עב"צ	שיא כח אדם	הרשאה להת'	הוצאה מותנית	הוצאה									
							62,000		50,602	מ-			
							62,000		50,602	ל-			

*** הסכומים על מצב התקציב כוללים בקשות לשינויים תקציביים בתהליך.

[משרד ראש הממשלה](#) [מזכירות הממשלה](#) [החלטות הממשלה](#) 2016

תכנית ממשלתית להעצמה ולחיזוק כלכלי-חברתי של היישובים הבדואים בצפון לשנים 2016 - 2020

מזכירות הממשלה

החלטה מספר ערב/3 של ועדת שרים לענייני המגזר הערבי מיום 17.05.2016 אשר צורפה לפרוטוקול החלטות הממשלה וקבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 02.06.2016 ומספרה הוא 1480(ערב/3).
הממשלה ה - 34 בנימין נתניהו

נושא החלטה

תכנית ממשלתית להעצמה ולחיזוק כלכלי-חברתי של היישובים הבדואים בצפון לשנים 2016 - 2020

מחליטים

בהמשך להחלטת הממשלה מס' 3211 מיום 15.5.2011 אשר עניינה תכנית רב שנתית לפיתוח ולהעצמת היישובים הבדואים בצפון לשנים 2011-2015, להחלטת הממשלה מס' 922 מיום 30.12.2015 שעניינה פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016 - 2020 (להלן: החלטת המיעוטים) ולהחלטת הממשלה מס' 992(ערב/1) מיום 14.1.2016 שעניינה פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי של היישובים הבדואים בצפון לשנים 2016 - 2020, לקדם פעילות ממשלתית במהלך השנים 2016-2020 לחיזוק ולהעצמת יישובי התכנית המנויים בספח 1 שלהלן (להלן: יישובי התכנית), ואשר מוכרזים כיישובי עדיפות לאומית לעניין החלטה זו וכמפורט בה.

יצוין כי לשלמות התמונה, החלטה זו כוללת פעילויות שונות, חלקן נקבע בהחלטת המיעוטים והחלטה זו מוסיפה לגביהן מיקוד, בהתאם לצרכי יישובי התכנית ובהתחשב בצרכי כלל אוכלוסיית המיעוטים, וחלקן הן פעילויות ייעודיות נוספות ליישובי התכנית, בהתאם לצרכיהם המיוחדים.

1. פיתוח מוסדות ציבור

א. בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדיור. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד הבינוי והשיכון לפעול להקמתם ולשיקומם של מבני ציבור ביישובי התכנית, לרבות מבנים רב תכליתיים כגון מרכזי גיל רך, מרכזי צעירים ומרכזים להכוון תעסוקתי ולהשכלה גבוהה, שישמשו את התכניות השונות שמופעלות ביישובים אלה המשרתות בין היתר בנייה חדשה והכל בהתאם לעניין ולצרכים ולנוהל הקיים במשרד הבינוי והשיכון לעניין הקמת מוסדות ציבור ובהתייעצות עם המשרד לשוויון חברתי ועם משרדי ממשלה הנוגעים בדבר, בהתאם לעניין. לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד הבינוי והשיכון תקציב בסך 40 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים

2016-2020 (8 מלש"ח לשנה), זאת מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הדיור – מוסדות ציבור (סעיף 7(z)) בהחלטת המיעוטים.
ב. משרד הבינוי והשיכון יקצה עד 5% מתקציב מבני הציבור האמור בס"ק א' לעיל, על פי הצורך, לשם הבאת המבנים להתחלת הפעלה (כגון הנגשה, הצטיידות, חיבורי חשמל, כיבוי אש ותשתיות אחרות). המנגנון לפיו יוקצו תקציבים להבאת המבנים לכדי הפעלתם והקריטריונים להפעלת התקציב ייקבעו בתיאום בין משרד הבינוי והשיכון, המשרד לשוויון חברתי וגורמים נוספים לפי העניין.
2. שיקום חברתי

להנחות את משרד הבינוי והשיכון להמשיך להפעיל, בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי, משרד הרווחה והשירותים החברתיים ופורום ראשי הרשויות הבדואיות בצפון את פרויקט השיקום החברתי ביישובי התכנית, תוך התמקדות בתכניות לגיל הרך, למשפחה, לנוער ולצעירים, בהשקעה כוללת של 10 מלש"ח. לצורך כך, יקצה משרד האוצר למשרד הבינוי והשיכון תקציב תוספתי בסך של 10 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה).

3. שדרוג תשתיות ותיקון

להנחות את משרד הבינוי והשיכון לפעול לשיקום הפיזי של השכונות הוותיקות ביישובי התכנית בהתאם לקריטריונים הקיימים במשרד הבינוי והשיכון. משרד האוצר יקצה למשרד הבינוי והשיכון לצורך זה תקציב תוספתי על סך 35 מלש"ח על פני חמש שנים 2016-2020 (7 מלש"ח לשנה), ומשרד הבינוי והשיכון יקצה ממקורותיו שלו סכום נוסף של 10 מלש"ח בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה). היקף התכנית הכולל יעמוד על סך 45 מלש"ח על פני חמש השנים (9 מלש"ח לשנה).

4. סבסוד הוצאות פיתוח תשתיות לבנייה למשרתי כוחות הביטחון

לצורך יישום הסבסוד הקבוע בסעיף 37 להחלטת הממשלה מס' 959 מיום 10.1.2016 ביחס ליישובי התכנית, יקצה משרד האוצר למשרד הבינוי והשיכון תקציב תוספתי על סך 10 מלש"ח בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה) שישמש לטובת תגבור הסבסוד (דהיינו ההטבה שמעל ל 50% ועד לגובה הסיוע האמור בסעיף 37 הנ"ל; להלן: תגבור הסבסוד) ביישובי התכנית, ובהם בלבד. ככל שיידרש תקצוב נוסף למימון תגבור הסבסוד כהגדרתו לעיל, ביישובי התכנית, כפי שייגזר מהיקף השיקומים בתקופת התכנית, יפעל המשרד לשוויון חברתי להסטת תקציבים ממקורות החלטה זו (דהיינו ללא פריצת מסגרת התקצוב הקבועה בהחלטה) ויעמידם לטובת מימון התגבור באישור הממשלה.

5. פיתוח תשתיות

להנחות את משרד הבינוי והשיכון לקדם את הסיוע הנדרש ליישובי התכנית בתחום סבסוד פיתוח התשתיות על פי הקריטריונים המקובלים במשרד הבינוי והשיכון.

6. הסרת חסמי תכנון ופיתוח תשתיות

א. להנחות את משרד הבינוי והשיכון לפעול להסרת חסמי תכנון ופיתוח תשתיות ביישובי התכנית, וכן להענקת ליווי לרשויות בתחום התכנון והביצוע המפורטים בהחלטה זו, בין היתר באמצעות הצמדת יועצי תכנון לרשויות, בהתאם להיקף הפעילות המתוכננת בכל יישוב. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשרד הבינוי והשיכון תקציב בסך 3 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020 (0.6 מלש"ח לשנה).

- ב. בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדיור. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית אשר לא יכללו בתכנית ההסכמים האסטרטגיים האמורה בסעיף 7 להחלטת המיעוטים, להנחות את משרד הבינוי והשיכון להקצות תקציב של עד 3 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020 להפעלת חברות מנהלות לצורך קידום תכנון והעמדתן לעזרת היישובים הנ"ל. זאת, מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הדיור (סעיף 7(ח)) בהחלטת המיעוטים.
7. מענק ראש שטח
- בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדיור. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית אשר לא יכללו בתכנית ההסכמים האסטרטגיים האמורה בסעיף 7 להחלטת המיעוטים, להנחות את משרד הבינוי והשיכון להקצות תקציב של עד 10 מלש"ח במהלך השנים 2016 - 2020 לנושא מענק ראש שטח במתחמים המיועדים למגורים ביישובי התכנית. זאת, מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הדיור (סעיף 7) בהחלטת המיעוטים.
8. מבני דת
- להנחות את משרד הפנים להמשיך לפעול לסיוע לרשויות המקומיות לצורך הקמה, לשיפוץ ולאחזקת מבני דת, בתי תפילה, בתי קברות, מקומות קדושים ובתי לווית ביישובי התכנית, בהתאם לתכנית המתגבשת בימים אלה בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי. היקף התכנית יעמוד על סך של 20 מלש"ח בפרסיה על פני חמש שנים 2016-2020, מהם 7 מלש"ח ממקורות משרד הפנים (1.4) מלש"ח לשנה) ו-13 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי ממשרד האוצר (2 מלש"ח לשנה).
9. תקציבי פיתוח ליישובי התכנית
- בסעיף 15 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום רשויות מקומיות. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד הפנים להקצות לטובת הרשויות המקומיות שביישובי התכנית תקציב פיתוח בהיקף של 40 מלש"ח בפרסיה על פני 5 שנים במהלך השנים 2016-2020 (8 מלש"ח לשנה), זאת מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הרשויות המקומיות (סעיף 15(ג)) בהחלטת המיעוטים. משרד הפנים ינחה את הרשויות המקומיות ליעד מתוך מעקבים אלה וכלל שיידרש תקציבים לטובת ביצוע סקר נכסים. בנוסף יקצה משרד הפנים ליישובי התכנית תקציב של 25 מלש"ח בפרסיה על פני השנים 2016-2020 (5 מלש"ח לשנה מתוך תקציבי הפיתוח המוקצים להם מדי שנה ממקורות משרד הפנים). תקציב זה יוקצה ליישובי התכנית בהתאם לנוסחת הקצאת תקציבי הפיתוח הנהוגה במשרד.
10. העצמת הרשויות המקומיות הבדואיות
- להנחות את משרד הפנים לפעול לקידום תכניות לחיזוק ולהעצמת הרשויות המקומיות הבדואיות. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקציב תוספתי בסך 8 מלש"ח בפרסיה ל-3 שנים (2.66 מלש"ח לשנה), בחלוקה לנושאים הבאים:
- א. עבור קידום תכניות לפיתוח מקומי בדגש על היבטים של פיתוח כלכלי ו/או פיתוח אזורי בשיתוף פעולה עם רשויות שכנות לשם מיצוי הפוטנציאל הכלכלי של הרשות המקומית בפני עצמה וכחלק מתפיסה אזורית.
- ב. עבור קידום תכניות לפיתוח ארגוני ברשויות לחיזוק השדרה הניהולית והיכולות העצמיות של הרשויות. התכנית יתייחסו בין היתר למבנה הארגוני של הרשות המקומית, הגדרות התפקידים, חיזוק עבודת המטה ותכניות העבודה, נהלי עבודה, כלי מחשוב, צורך בתכניות עידוד פרישה ו/או קליטת תקנים נוספים בדגש על פונקציות כלכליות-אסטרטגיות.
- סעיף זה חל על מועצות מקומיות 1-7 ומועצה אזורית מס' 1 הנכללות ביישובי התכנית (נספח 1) למעט רשויות שנבחרו כרשויות מצטיינות בהתאם לסעיף 15(א) להחלטת המיעוטים.
11. היערכות לשעת חירום
- בסעיף 15 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום רשויות מקומיות. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד הפנים להקצות לטובת יישובי התכנית לטובת שיפור היערכות הרשויות הנכללות בתכנית למצבי חירום, לרבות שיפור הרציפות התפקודית ביישובי התכנית בשעת חירום, תקציב בהיקף של 2.5 מלש"ח בפרסיה על פני 5 שנים במהלך השנים 2016-2020 (0.5 מלש"ח לשנה) זאת מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הרשויות המקומיות (סעיף 15) בהחלטת המיעוטים.
12. תכנון ופיתוח אורבני
- בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדיור. במסגרת זו, מינהל התכנון יעמיד לרשות יישובי התכנית, ישירות ליישוב או באמצעות הוועדות המרחביות לתכנון ולבנייה יועץ או יועצים לטובת סיוע בקידום תחום התכנון ביישוב, בדרך של קידום תכניות מתאר, תכניות מפורטות, תכניות בינוי ותכניות פיתוח.
13. תכניות מתאר
- להנחות את מינהל התכנון לפעול במהלך השנים 2016-2020, ממקורותיו הכספיים, לקידום תכנון מתארי ביישובי התכנית הכוללים יותר מ-5,000 תושבים, ושלא חלה בשטחם תכנית מתאר עדכנית (לעניין זה, תכנית מתאר שאושרה אחרי שנת 2006 תחשב תכנית עדכנית). לצורך כך, מינהל התכנון יקצה ממקורותיו הכספיים תקציב שלא יעלה על 10 מלש"ח.
14. תכניות מפורטות
- בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדיור. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד הבינוי והשיכון, בתיאום עם מינהל התכנון, משרד הפנים והמשרד לשוויון חברתי לקדם ולהשלים תכניות מפורטות בקרקע מדינה ובקרקע פרטית ביישובי התכנית, לרבות איחוד וחלוקה בהיקף כספי כולל של 10 מלש"ח בפרסיה על פני חמש השנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה). זאת, מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הדיור – תכנון מפורט (סעיף 7(י)) בהחלטת המיעוטים.
15. תשתיות מים וביוב
- בהמשך לסעיף 11 להחלטת המיעוטים, להנחות את מינהל לפיתוח תשתיות ביוב ויחידת הממונה על התאגידים ברשות המים (מילת"ם) לפעול לשיפור ולפיתוח תשתיות המים והביוב ביישובי התכנית, לרבות תכניות אב למים וביוב ותכנון מפורט בהתאם לתכנית אשר גובשה ברשות המים, וזאת על-פי כללי רשות המים והמילת"ב ובכפוף לזמינות הפרויקטים לביצוע. הפעילות תכלול תשתיות מים בתוך יישובי התכנית ותשתיות ביוב המשרתות את תושביהן, לרבות הקמה ושדרוג מט"שים ותחנות שאיבה, וכן פיתוח תשתיות מים וביוב עבור צירוף רשויות מקומיות לתאגיד מים וביוב, כפי שיקבע הממונה על התאגידים ובתיאום בין אגף התקציבים באוצר לבין רשות המים. היקף התכנית יעמוד על סך של 120 מלש"ח, בפרסיה על פני חמש שנים 2016-2020, מהם 60 מלש"ח מתקציב המינהל לפיתוח תשתיות ביוב ו-60 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי אשר יועבר ממשרד האוצר לרשות המים, זאת בהתאם לקצב אישור הפרויקטים במילת"ב וביחידת הממונה על התאגידים.
16. תחבורה וביטחון בדרכים
- א. בסעיף 2 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום תשתיות ונגישות לתחבורה. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד התחבורה והביטחון בדרכים לפעול לפיתוח ולשדרוג תשתיות התחבורה ביישובי התכנית בהתאם לתכנית העבודה אשר גובשה במשרד התחבורה והביטחון בדרכים בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי לאחר סקר צרכים שבוצע, וכן למקוט פעולות נוספות לשיפור תשתיות תחבורה (לרבות מחוז לטח השיפוט של היישובים), ובכלל זה הסדרת צמתים, מעגלי תנועה, ותאורה ופיתוח תשתיות תומכות תחבורה וביטחון בדרכים. משרד התחבורה והביטחון בדרכים יפתח וישדרג כבישים פנימיים, ויפעל להקמת מסופים תחבורתיים ביישובי התכנית על פי הצורך והקריטריונים של המשרד. היקף התכנית נקבע בשם לב לצרכים המוגברים של יישובי התכנית והוא יעמוד על תקציב שלא יעלה על 120 מלש"ח, בפרסיה על פני חמש השנים 2016-2020 (24 מלש"ח לשנה), מתוכם 20 מלש"ח ממקורות משרד התחבורה והביטחון בדרכים וסך של עד 100 מלש"ח מתוך סעיף תשתיות ונגישות לתחבורה (סעיף 2) בהחלטת המיעוטים.

- ב. בסעיף 2 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום תשתיות ונגישות לתחבורה, הכוללת העלאת רמת שירות התחבורה הציבורית ביישובי המיעוטים בארץ בין היתר באמצעות תגבור קווים קיימים והוספת קווים ליעדים חדשים, בראשם מוקדים כלכליים, תעסוקתיים ומוסדות אקדמיים. ועדת השרים רושמת לפנייה כי במסגרת זו יפעל כאמור משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ביישובי התכנית.
17. פיתוח התיירות הבדואית בצפון
- א. להנחות את משרד התיירות להקצות ממקורותיו תקציב עבור מתן ייעוץ עסקי וליווי יזמים במסגרת פעילות החממות, ולהפעיל קורסי הכשרה מקצועית בתיירות.
- ב. להנחות את משרד התיירות לפעול לקידום ענף התיירות ביישובי התכנית בהתאם לתכנית אשר תגובש על ידי משרד התיירות בתיאום עם המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, המשרד לשוויון חברתי ומשרד האוצר, ובהתאם לנהלי משרד התיירות. התכנית תכלול פרויקטים לפיתוח תשתיות תיירות ציבוריות וכן סיוע לשיווק פסטיבלים ואירועים. היקף התכנית יעמוד על סך 9 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 2 מלש"ח ממקורות משרד התיירות (0.4 מלש"ח לשנה) ו-7 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי, שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד התיירות בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020 (1.4 מלש"ח לשנה).
- ג. להנחות את המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל לפעול בתיאום עם משרד התיירות והמשרד לשוויון חברתי לקידום ולמיתוג התיירות ביישובי התכנית. היקף התכנית יעמוד על 5.5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 2.5 מלש"ח ממקורות המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל (0.5 מלש"ח לשנה) ו-3 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020 (0.6 מלש"ח לשנה).
18. בריאות
- להנחות את משרד הבריאות לפעול לבינוי ולשיפוץ תשתיות של תחנות לבריאות המשפחה ביישובי התכנית. כמו כן להפעיל תכנית כולנית לקידום אורח חיים בריא ופעיל עם דגש על תזונה נכונה, פעילות גופנית והפסקת עישון, זאת בהתאם לתכנית עבודה אשר גובשה במשרד הבריאות בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי. היקף התכנית יעמוד על סך של 10 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020, מהם 3 מלש"ח ממקורות משרד הבריאות (0.6 מלש"ח לשנה) ו-7 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי אשר יועבר ממשרד האוצר למשרד הבריאות במהלך השנים 2016-2020 למטרה זו (1.4 מלש"ח לשנה).
19. מרכזי הכוון תעסוקתי
- בסעיף 4(ג) להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום התעסוקה – מרכזי הכוון תעסוקתיים. במסגרת זו בהתייחס ליישובי התכנית, בהמשך להחלטת הממשלה מס' 3211 מיום 15.05.2011, ובמטרה לשפר את שיעור התעסוקה ורמת השכר בקרב האוכלוסייה הבדואית בצפון, יפעל משרד הכלכלה והתעשייה להמשך הפעלה של מרכזי הכוון תעסוקתיים, כמפורט להלן:
- א. בהתאם לסעיף 4(ג)1 להחלטת המיעוטים, להנחות את משרד הכלכלה והתעשייה להמשיך להפעיל את מרכזי הכוון תעסוקתי "ריאן" ביישובי התכנית, תוך מתן דגש על התאמת ההכשרה לדרישות שוק העבודה, זאת במטרה להביא להעלאת שיעור ההשתתפות בשוק העבודה. לצורך הפעלת המרכזים בשנת 2016, יוארך תוקף סעיף 8 להחלטת הממשלה מס' 3211 לפיתוח ולהעצמת היישובים הבדואים בצפון עד לסוף שנת 2016. משרד הכלכלה והתעשייה יאריך את ההתקשרות עם ג'וינט ישראל בכפוף לכל דין וללא תקציב תוספתי.
- ב. הפעלת המרכזים והשלוחות ביישובי התכנית בשנים 2017-2020 תיעשה במסגרת הקבועה בסעיף 4(ג)2 להחלטת המיעוטים, זאת בהתאם לשיקולים המקצועיים של משרד הכלכלה והתעשייה בשיתוף משרד האוצר והמשרד לשוויון חברתי וכחלק מתכנית כוללת של משרד הכלכלה והתעשייה ובהיקף תקציבי של 25 מלש"ח מתוך המסגרת התקציבית של סעיף 4(ג)2 הנ"ל. תכנית הפעלת מרכזי הכוון בשנים אלו תלווה על ידי ועדת היגוי ארצית המציגת בסעיף 4(ג)3 להחלטת המיעוטים.
20. פיתוח אזורי תעסוקה, מלאכה ופינוי מטרדים
- בסעיף 3 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום תעשייה ומסחר. במסגרת זו, להנחות את משרד הכלכלה והתעשייה לפעול לתכנון, לפיתוח ולהרחבה של אזורי תעסוקה ופינוי מטרדים ביישובי התכנית, לרבות הקמת אזורי תעסוקה משותפים, השלמת הליכי הפיתוח באזורי תעסוקה ותעשייה שטרם הסתיימו פיתוחם ותמיכה במנהלות ופעולות לקידום שיווק, זאת בהתאם לתכנית עבודה אשר תגובש במהלך 45 יום מיום קבלת החלטת ממשלה זו בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי ומשרד האוצר. היקף התכנית יעמוד על סך של 35 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מתוכם 10 מלש"ח ממקורות משרד הכלכלה והתעשייה, 5 מלש"ח מתוך המסגרת התקציבית של סעיף תעשייה ומסחר בהחלטת המיעוטים (סעיף 3) ו-20 מלש"ח תקציב תוספתי שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד הכלכלה והתעשייה.
21. עידוד יזמות וקידום עסקים
- להנחות את הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה לפעול במהלך השנים 2016-2020 לעידוד, לקידום ולפיתוח עסקים קטנים ובינוניים לאוכלוסיית הבדואים בצפון. היקף התכנית יעמוד על 6.5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 2 מלש"ח ממקורות משרד הכלכלה והתעשייה ו-4.5 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי שיוקצה על ידי משרד האוצר בהרשאה להתחייב למשרד הכלכלה והתעשייה בראשית 2016.
22. מעונות יום
- בסעיף 4(א) להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום התעסוקה – מעונות יום. במסגרת זו בהתייחס ליישובי התכנית ובכפוף לקבוע בהחלטת המיעוטים, להנחות את האגף הבכיר למעונות יום במשרד הכלכלה והתעשייה לפעול במהלך השנים 2016-2020 לתכנון ולהקמת מעונות יום ביישובי התכנית, ככל שיפורסם נוהל לתקצוב, תכנון ובינוי מעונות יום, וככל שיוגשו בגינו בקשות על ידי יישובי התכנית.
23. בניית מוסדות חינוך
- בסעיף 1 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום החינוך. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד החינוך לפעול מתוך מקורותיו הכספיים שלו ב-2016 לצמצום פערים ולשיפור תשתיות במוסדות חינוך ביישובי התכנית, בכלל זה בניית כיתות חדשות, גני ילדים, שיפוץ בתי ספר קיימים וטיפול במפגעי בטיחות והצללה.
- בנוסף, נרשמת הודעת משרד החינוך בסעיף 1(ו) להחלטת המיעוטים לקדם הרשאות שהוקצו לבניית כיתות לימוד, בהתאם לנדרש בנהלי מינהל הפיתוח ביישובי התכנית. להנחות את אגף התקציבים במשרד האוצר ואת משרד החינוך לתת מענה לצרכי הבינוי של המגזר הבדואי בצפון לאחר בחינה כוללת של הצרכים, וזאת במסגרת תכנית החומש לבניית מוסדות חינוך לשנים 2017-2012.
24. תכנית לחינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי
- להנחות את משרד החינוך לפעול ביישובי התכנית ליישום תכנית הלימודים הפורמאלית, לרבות בחינוך המיוחד, והבלתי פורמאלית אשר גובשה לאחרונה בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי, זאת על פי הנהלים המקובלים במשרד החינוך. התכנית תופעל על ציר הרצף ההתפתחותי המלווה את התלמיד החל מהשלב הקדם יסודי ועד לסיום ביה"ס, לרבות סיוע בהשתלבות באקדמיה בארץ. היקף התכנית יעמוד על סך 120 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 60 מלש"ח ממקורות משרד החינוך (12 מלש"ח לשנה) ו-60 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד החינוך בפריסה על פני חמש שנים (12 מלש"ח לשנה).

25. פיתוח תשתיות פיזיות ותגבור פעילות בתחום הרווחה

א. בינוי ותשתיות רווחה: להנחות את משרד הרווחה והשירותים החברתיים להפעיל תכניות להקמה, לשיפוץ ולשיפור נכסים של מוסדות רווחה ומבני המחלקות לשירותים חברתיים ביישובי התכנית, זאת במימון ממשלתי מלא. היקף התכנית יעמוד על סך 20 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 7 מלש"ח ממקורות משרד הרווחה והשירותים החברתיים (1.4 מלש"ח לשנה) ו-13 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד הרווחה והשירותים החברתיים בפריסה על פני חמש שנים (2.6 מלש"ח לשנה).

ב. תגבור שירותי רווחה לילדים, בני נוער, צעירים ומשפחות: להנחות את משרד הרווחה והשירותים החברתיים לתגבר פעילות בתחום הרווחה לאוכלוסיות הילדים, בני נוער, צעירים בסיכון ומשפחות במשבר ובמצבי אלימות ביישובי התכנית, זאת במימון ממשלתי מלא ועל פי הקריטריונים אשר יקבע משרד הרווחה והשירותים החברתיים. לצורך יישום התכנית משרד האוצר יקצה למשרד הרווחה והשירותים החברתיים תקציב תוספתי על סך 20 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020 (4 מלש"ח לשנה).

ג. תכנית מעברים: להנחות את משרד הרווחה והשירותים החברתיים להמשיך בהפעלת תכנית מעברים למתן שירותים פרטניים וקהילתיים בתחום התעסוקה במועצות האזוריות הכלולות ביישובי התכנית. משרד האוצר יקצה למטרה זו תקציב תוספתי על סך 2 מלש"ח לשנים 2016-2020 (0.4 מלש"ח לשנה).

ד. העצמה קהילתית: להנחות את משרד הרווחה והשירותים החברתיים לתגבר תקני עובדים סוציאליים קהילתיים על פי המודל הארגוני הנהוג במשרד בהיקף של 8.75 תקנים, זאת במטרה לפתח את הפעילות הקהילתית ולהביא ליישום תכניות הרווחה השונות ביישובי התכנית. לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד האוצר למשרד הרווחה והשירותים החברתיים סך של 7 מלש"ח לשנים 2016-2020 (1.4 מלש"ח לשנה).

26. הגברת פעילות חינוכית בתחום המדע, הטכנולוגיה והחלל

להנחות את משרד המדע, הטכנולוגיה והחלל לפעול ביישובי התכנית בהתאם לתכניות המשרד, ובתיאום עם המשרד לשוויון חברתי להרחבת החשיפה ולעידוד פעילות בתחומי המדעים והטכנולוגיה, ולהנגשת כלי אוריינות דיגיטלית ביישובי התכנית, בין היתר, לצורך חינוך למציאות ולחדשנות, ועידוד השתלבות בתחומים אלו באקדמיה ובתעשייה. הגברת פעילות חינוכית כאמור תיעשה בתיאום עם משרד החינוך.

27. תמיכה בפעילות עבור משפחות שכולות בדואיות

להנחות את משרד הביטחון להקצות, במסגרת התמיכה במוסדות ציבור העוסקים בתחום רווחת המשפחות השכולות, 1 מלש"ח בשנה עבור מוסדות ציבור הפועלים בחברה הבדואית. לצורך יישום סעיף זה משרד האוצר יקצה למשרד הביטחון תקציב תוספתי על סך 5 מלש"ח לשנים 2016-2020 (1 מלש"ח לשנה).

28. מכינה קדם צבאית לבדואים

להנחות את משרד הביטחון, בשיתוף משרד החינוך והמשרד לשוויון חברתי, לבחון ולעודד פעילות של מכינה קדם צבאית בקרב הצעירים הבדואיים בצפון הארץ. לצורך כך במהלך השנים 2016-2018 יקוימו סמינרים לבחינת ההיענות של צעירים בדואים בצפון למסגרת של הכנה לשירות מלא בצבא. בשנים 2019-2020, ככל שתימצא היענות כאמור וכל שתפעל מסגרת מקדימה למכינה קדם צבאית כאמור, ישתתף משרד הביטחון בהוצאותיה בשנתיים הראשונות לפעילותה בכפוף לכל דין. יובהר כי קיומה של מכינה קדם צבאית והכרה בה כפופים לחוק המכינות הקדם צבאיות, התשס"ח-2008 ולתקנות המכינות הקדם צבאיות (הכרה במכינה קדם צבאית), התש"ע-2009. לצורך יישום התכנית יקצה משרד האוצר למשרד הביטחון תקציב תוספתי על סך 3.45 מלש"ח. הניצול הכספי יבוצע לפי החלוקה הבאה: סכום של 150 אלש"ח לכל אחת מהשנים 2016-2018, וסכום של 1.5 מלש"ח לכל אחת מהשנים 2019-2020.

29. עידוד הגיוס והכנה לשירות צבאי

להנחות את משרד הביטחון, בתיאום עם משרד החינוך, לפעול לחיזוק הקשר ותחושת השייכות בקרב הצעירים הבדואיים לחברה ולמדינה והנחלת ערכים ומורשת קרב, וכן להגברת המוטיבציה בקרב בני נוער בדואים לגיוס ולשירות צבאי משמעותי. היקף התכנית יעמוד על סך 3 מלש"ח, מתוכם 1 מלש"ח מתקציב משרד הביטחון (0.2 מלש"ח לכל אחת מהשנים 2016-2020). בנוסף יקצה משרד האוצר למשרד הביטחון תקציב תוספתי על סך 2 מלש"ח לשנים 2016-2020 (0.4 מלש"ח לשנה).

30. פעילות להכוונת חיילים משוחררים

להנחות את הקרן והיחידה להכוונת חיילים משוחררים במשרד הביטחון לפעול בכל הכלים העומדים לרשותו להגברת הפעילות בקרב החיילים הבדואיים המשוחררים ומסיימי השירות הלאומי ומתן מגוון השירותים, הכלים וההטבות. הפעילות תכלול סיוע בהשתלבות בחיים האזרחיים, וכן עידוד ההשתלבות בתעסוקה ובאקדמיה.

31. עידוד השתלבות בשירות הלאומי

להנחות את רשות השירות הלאומי אזרחי במשרד החקלאות ופיתוח הכפר לפעול בתיאום עם משרד החינוך להגברת השתלבות הצעירים הבדואיים במערך השירות הלאומי, זאת בהתאם להחלטת הממשלה מס' 638 מיום 28.7.2013. התכנית תכלול מרכיבים של הכשרה, חיזוק השליטה בשפה העברית וכן השקעה בהעצמה האישית של המתנדבים.

32. שיפור הביטחון האישי

להנחות את המשרד לביטחון הפנים לגבש, בתוך 30 יום ממועד קבלת החלטה זו, תכנית עבודה לשיפור הביטחון האישי והשירות לאזרח ביישובי התכנית. בכלל זה, ובהתחשב במגבלות התקציביות של החלטה זו, הגברת השיטור הקהילתי, הגברת התכניות למניעת אלימות שמפעיל המשרד (עיר ללא אלימות/מציל"ה) ביישובי התכנית, והרחבת פעילות הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובשימוש לרעה באלכוהול ביישובי התכנית. הגברת התכניות למניעת אלימות שמפעיל המשרד תיעשה בהתאם לקריטריונים שייקבעו במשרד, אשר יאפשרו החרגת יישובי התכנית מהכללים הרגילים של תכניות עיר ללא אלימות ומציל"ה, לרבות לעניין השתתפות העצמית של הרשויות המקומיות.

היקף התוספת ליישום התכנית יעמוד על סך של 12 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי, שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד לביטחון הפנים בפריסה על פני חמש שנים (2.4 מלש"ח לשנה).

33. פעילות המשרד להגנת הסביבה

להנחות את המשרד להגנת הסביבה להכין תכנית בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי בנושא קידום הטיפול בפסולת והמחזור ביישובים הכלולים בתכנית, וכן בהגברת המודעות להגנה על הסביבה, ולפעול ליישמה במהלך השנים 2016-2020. לצורך גיבוש ויישום התכנית, יקצה משרד האוצר למשרד להגנת הסביבה תקציב תוספתי בסך 5 מלש"ח לשנים 2016-2020 והמשרד להגנת הסביבה יקצה מתקציב קרן הניקיון 5 מלש"ח נוספים בכפוף לאישור הנהלת קרן הניקיון (סך הכל 2 מלש"ח לשנה משני המקורות יחדיו).

34. תכניות לילדים ולנוער

להנחות את המשרד לשוויון חברתי לפעול ביישובי התכנית לקידום ילדים ונוער בגילאי בתי ספר בשעות שלאחר יום הלימודים בתחומי העשרה, ספורט, תרבות ופנאי. תכנית זו תבוצע במסגרת מוסדות הציבור אשר ביישובי התכנית ובתיאום עם הרשויות המקומיות הנכללות בתכנית. התכנית תתכלול ע"י מנהל יחידת הנוער בכל רשות ותואם עם משרד החינוך. לצורך יישום סעיף זה יקצה המשרד לשוויון חברתי תקציב על סך 10 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה), ובנוסף יקצה משרד האוצר למשרד לשוויון

- חברתי תקציב תוספתי על סך 10 מלש"ח בפריסה לחמש שנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה). כמו כן הממשלה רושמת לפנייה את התחייבות עמותת מפעלי חינוך וחברה להעמיד תקציב בהיקף של 10 מלש"ח לפחות, בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020.
35. קידום מעורבות חברתית של אוכלוסיית הצעירים
המשרד לשוויון חברתי יפעל, בתיאום עם המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, לקידום מעורבות חברתית של אוכלוסיית הצעירים בתחומי הרשויות המקומיות הבדואיות בצפון למען הקהילה, זאת בהתאם לתכנית עבודה אשר תגובש עם הרשויות המקומיות בתוך 90 יום ממועד קבלת החלטה זו. לצורך יישום סעיף זה יקצה המשרד לשוויון חברתי תקציב על סך 5 מלש"ח במהלך השנים 2020-2016 (1 מלש"ח לשנה), ובנוסף יקצה משרד האוצר למשרד לשוויון חברתי תקציב תוספתי על סך 5 מלש"ח בפריסה לחמש שנים 2020-2016 (1 מלש"ח לשנה).
36. מרכז מורשת בדואית
להנחות את המשרד לשוויון חברתי, בתיאום עם הגורמים הממשלתיים הרלוונטיים, לפעול במהלך השנים 2016-2020 להקמת מרכז מורשת לחברה הבדואית בישראל באחד מיישובי התכנית, זאת בהתבסס על מתווה אשר יגובש במשרד לשוויון חברתי ובהתייעצות עם ראשי הרשויות הנכללות בתכנית. לצורך יישום סעיף זה יקצה המשרד לשוויון חברתי ממקורותיו תקציב על סך 2 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020, ובנוסף יקצה משרד האוצר למשרד לשוויון חברתי תקציב תוספתי על סך 2 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020.
37. תוקם ועדת היגוי עליונה לתכנית אשר בראשה יעמוד מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי או נציג מטעמו. בוועדה יהיו חברים נציגי משרדי הממשלה השותפים ליישום ההחלטה, לרבות נציג אגף תקציבים במשרד האוצר, וכן נציגות של פורום ראשי הרשויות הבדואיות בצפון. הוועדה תורכב בתוך 45 יום ממועד אישור החלטה זו ותכנס באופן קבוע אחת לשנה לאישור תכנית העבודה הנדרשת לביצוע הפעולות הנדרשות ליישום החלטה זו, לעיון בנתוני התקציב ובהיקף הביצוע של כלל סעיפי ההחלטה. משרד הממשלה השותפים ליישום החלטה זו והחלטת המיעוטים יגישו למשרד לשוויון חברתי בתחילת כל שנה תכנית עבודה אשר תכלול סיכום שנת הפעילות הקודמת והמהלכים המתוכננים לביצוע במהלך השנה העוקבת ובכלל זה תינתן התייחסות ליישום הספציפי של החלטת המיעוטים ביחס ליישובי התכנית ובכלל זה לסעיפים 5, 16(ב), 22, 23 להחלטה זו.
38. ליווי ומעקב לתכנית: המשרד לשוויון חברתי יעמיד לצורך ליווי ומעקב לתכנית תקציב שלא יעלה על 3 מלש"ח, זאת במטרה לבנות מערך ליווי, מעקב ובקרה ממוחשב לתכנית במהלך השנים 2016-2020, לרבות התקשרות עם גופי ייעוץ, ליווי ומחקר. עדיפות לאומית
- בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, בנושא אזורי עדיפות לאומית, השיקול המרכזי שביסוד החלטה זו הוא הצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים או בין קבוצות אוכלוסייה תושבות האזור או היישוב לבין קבוצות אוכלוסייה אחרות, זאת כאמור בסעיף 151(ב)(5) לחוק. האוכלוסייה הבדואית בצפון מונה כמאה אלף תושבים, כשני שלישי מהם חיים ביישובים עצמאיים, ושליש ביישובים ערבים מעורבים. היישובים הבדואים העצמאיים (21 יישובים במספר) נמצאים בתחומן של שש מועצות מקומיות בדואיות עצמאיות, מועצה מקומית ערבית בדואית אחת (בועינה מוג'דאת), מועצה אזרית ערבית-בדואית אחת (אל-בטוף) וארבע מועצות אזריות יהודיות (מטה אשר; זבולון; עמק יזרעאל; משגב). ריכוזי הבדואים העיקריים בצפון נמצאים באזור גבעת אלונים ומסביב לעיר שפרעם; עמק זבולון; אזור משגב; בקעת בית נטופה; ובקעת סכנין.
- לאוכלוסייה הבדואית בצפון הארץ מאפיינים תרבותיים והיסטוריים ייחודיים המבחינים בינה לבין יתר מגזרי האוכלוסייה בישראל ובכלל זה בני מיעוטים אחרים. האוכלוסייה הבדואית בצפון חיה בקהילות סגורות השומרות על תרבותן הייחודית, תוך התבדלות משאר האוכלוסייה, לרבות אוכלוסיית המיעוטים. ככלל, בני הקהילה נשארים לגור בתוך כפריהם, ולא עוברים למקומות אחרים, מחשש לשלמות והישרדות הקהילה.
- אוכלוסיית הבדואים בצפון מתגייסת לשירות בצה"ל, במערכות הביטחון השונות ובמערכת השירות הלאומי. כיום מספר החיילים הבדואים המשרתים בצה"ל עומד על כ-2000 חיילים, מתוכם 1500 חיילים מהיישובים הבדואים בצפון וכ-500 מקרב החברה הבדואית בדרום. 179 חללים בדואים נפלו במערכות ישראל.
- באופן כללי נציין כי בין יישובי התכנית לבין כלל היישובים במדינה, ובכלל זה יישובי מיעוטים רבים, קיימים פערים ממשיים הבאים לידי ביטוי, בין היתר, בתחומים הבאים:
- מחסור במוסדות ציבור ובשל כך היעדר מענה לתכניות חינוכיות וחברתיות רבות
  - הישגים חינוכיים נמוכים מאלה המאפיינים את כלל החברה הערבית בארץ
  - היעדרתשתיות מפותחות של אזורי תעשייה ותעסוקה
  - היעדרהכנסות עצמיות של הרשויות המקומיות הבדואיות, דבר אשר מונע מהן עצמאות ויציבות כלכלית.
  - תשתיות תחבורתיות ירודות. חוסר בתחבורה ציבורית בתוך היישובים ואליהם
  - היעדרמסגרות תרבות וספורט אשר עונות על צרכי האוכלוסייה בתוך תחומי היישובים.
- רמת התשתיות ביישובים הבדואים אינה נותנת מענה מספק לצרכי התושבים, והרשויות נדרשות להשקעות מיוחדות בתחומי תכנון ובינוי, תשתיות, שירותים ציבוריים ומוסדות ציבור. העדרמקורות תקציביים עצמאיים ברשויות מחד גיסא וקושי במימוש תקציבים ממשלתיים מאידך משאיר את הרשויות הבדואיות במשבר פיננסי מתמשך. כתוצאה ממשבר זה הן אינן מצליחות ברוב המקרים למלא את תפקידן כלפי התושבים בכל הקשור למתן שירותים.
- לכל 7 המועצות המקומיות הבדואיות הנכללות ביישובי התכנית, מוצמד חשב מלווה על ידי משרד הפנים. מועצות מקומיות אלו מדורגות כולן באשכולות 2 ו-3 בהתאם למדד הכלכלי חברתי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- בשנת 2011 הוחל ביישום תכנית חומש מצומצמת לפיתוח היישובים הבדואים בצפון (בהתאם להחלטת ממשלה מס' 3211 מיום 15.5.2011). תכנית זו הסתיימה בסוף 2015. תכנית זו הייתה מצומצמת בהיקפה (349 מלש"ח לחומש), נתנה מענה חלקי עבור תחומים כגון תשתיות, חינוך, תעסוקה, תחבורה, אך לא נתנה מענה לתחומים נוספים כגון תרבות וספורט, תירות, חקלאות וביטחון אישי.
- בהחלטת המיעוטים ישנם מרכיבים שנותנים מענה גם לצרכים של היישובים הבדואים בצפון. יחד עם זאת, יש צורך במתן מענה נוסף בהתאם למאפיינים והצרכים הייחודיים של יישובי התכנית בתחומים כגון חינוך פורמאלי, תירות, חקלאות, הגנת סביבה, רווחה, ביטחון, צעירים, מורשת ועוד. קיימת חשיבות לתכנית הוליסטית המפרטת את המענה הכולל ליישובים אלו כפי שהיה נהוג בתכנית פיתוח קודמות. החלטה זו מפרטת את מכלול הפעילויות עבור יישובי התכנית כאשר חלקן מקבע בהחלטת המיעוטים והחלטה זו מוסיפה לגביהן מיקוד בהתאם לצרכי יישובי התכנית ובהתחשב בצרכי כלל אוכלוסיית המיעוטים וחלקן הן פעילויות ייעודיות נוספות ליישובי התכנית בהתאם לצרכיהם המיוחדים לרבות המשך והשלמת ביצוע של תכניות.
- יוסבר, כי תכנית הפיתוח המוצעת מיועדת לאוכלוסייה הבדואית בצפון וזאת במובחן מהאוכלוסייה הבדואית בנגב אשר יש לה מאפיינים מיוחדים אחרים ולגביה קיבלה הממשלה את החלטה מס' 3708 מיום 11.9.2011 שכללה מענה בנושאים שונים לאוכלוסייה הבדואית בדרום שאינה נמנית במסגרת יישובי התכנית.

דיוור ותשתיות פיזיות:

הבעיה המרכזית המעכבת את התפתחות יישובי התכנית ואשר משליכה במישורן על חיי התושבים היא חוסר זמינות קרקעות לבנייה, עלויות פיתוח גדולות והיעדר פתרונות ביוב. חוסר זמינות הקרקעות נובעת מקשיים בקידום תכניות תכנון וביניהן וכן כתוצאה מגידול

האולוסיייה ומן העובדה שהבדואים מבקשים לשמור על קהילתיהם ובאופן כללי אינם עוזבים את יישוביהם. מאפיינים חברתיים ותרבותיים אלו משליכים במישרין על הקשיים בהתפתחות היישובים ועל הצורך בסיוע מיוחד להם.

בשל אופיים הטופוגרפי של היישובים הבדואים בצפון, ובשל המורכבות החמולתית במסגרתה רוב היישובים מורכבים ממקבצים של שכונות כאשר כל חמולה חיה בשכונה נפרדת, נדרשים טיפול והשקעה ייחודית במגוון תחומים כגון מוסדות ציבור, בתי ספר, תשתיות תחבורה וכן תחבורה ציבורית. כך למשל היישוב כעביה טבאש ח'ג'אגרה מהווה חיבור של שלושה יישובים קטנים בהם חיות שלוש חמולות, כעביה, טבאש וח'ג'אגרה. מצב דומה נמצא ביישוב בית זרזיר אשר מורכב ממספר חמולות בהן הייב, ע'רפאת, עיאדאת, ג'ואמיס ומזאריב. האופי היישובי אשר תואר לעיל מצריך השקעה רבה של משאבים מצד הרשויות המקומיות, אשר ממילא נמצאות במצב כלכלי ירוד בשל היעדרמקורות הכנסה עצמאיים, ובשל כך רמת השירותים לאזרח ביישובים אלה נפגעת עד מאוד.

ביום 21.12.2014 קיבלה ממשלת ישראל את החלטה מס' 2365. במסגרת ההחלטה הוחלט על הקמת צוות בראשות הממונה על התקציבים במשרד האוצר, אשר יגבש בתוך 120 ימים מיום קבלת ההחלטה, תכנית לטיפול בסוגיות דיור ביישובי המיעוטים למעט ליישובי הבדואים בדרום. בצוות היו חברים גם נציגי הרשות לפיתוח כלכלי של המגזר הערבי, דרוזי והצ'רקסי, משרד המשפטים, משרד הבינוי, רשות מקרקעי ישראל, משרד הפנים, המשרד להגנת הסביבה, רשות המיסים ומשרד התחבורה.

הצוות קיים שש ישיבות וכן סיור ביישובי מיעוטים למעט יישובי הבדואים בדרום, נפגש עם גורמים רבים ביישובים אלו, ביניהם חברי כנסת, פעילים מהמגזר השלישי, נציגי רשויות מקומיות, מתכננים, אנשי אקדמיה ועוד.

עם סיום פעילות הוועדה גובש דו"ח אשר הובא לאישור קבינט הדיור. המטרה העיקרית שגיבש הצוות הינה הגדלת היצע הדיור ביישובי מיעוטים על מנת להקל על מצוקת הדיור ביישובים אלו. עוד הוחלט בדו"ח כי הסוגיות התקציביות הכרוכות בנושא זה יקודמו במסגרת הצעת מחליטים העוסקת בסוגיות נוספות הקשורות באולוסיייה המיעוטים, ובכללם יישובי תכנית זו.

לאור האמור גובש פרק הדיור בהחלטת הממשלה לפיתוח כלכלי בחברה הערבית בשנים 2016 - 2020, כך שיתאם את היעדים שנקבעו בדו"ח צוות 120 הימים הן באמצעות שינוי מנגנוני הקצאה, והן באמצעות תוספת תקציבית במסגרת תכנית חומש.

במסגרת זו הוחלט כי 20% מסך ההשקעה של משרדי הבינוי, הפריפריה, הנגב הגליל, והתרבות, במוסדות ציבור יוקצו ליישובי מיעוטים הן בשכונות חדשות והן בשכונות ותיקות, וכן כי 30% מכספי הקרן לשמירה על השטחים הפתוחים בשלב ראשון ו-20% בהמשך יוקצו לטובת יישובי המיעוטים בכללם יישובי תכנית זו.

לאור זאת שעד כה לא נרקם הסכם גג עם רשות מקומית ביישובי המיעוטים, הוחלט להנחות את אגף התקציבים ומשרד הבינוי לפעול לאיתור רשות מקומית איתה ניתן יהיה לגבש הסכם גג לפי הפרמטרים הקבועים בהחלטות הממשלה בנושא. על מנת להקל על שיווק קרקע למגורים ביישובי המיעוטים, הוחלט להגדיל את סבסוד הפיתוח ביישובי המיעוטים בקרקע של רמ"י בבנייה הוויה בגובה של 55% במקום 50% כנהוג היום.

כן הוחלט, כי צוות היגוי שיוקם יגבש הסכמים אסטרטגיים עם רשויות מקומיות ביישובי המיעוטים, אשר מטרתם לקדם בנייה של שכונות מגורים חדשות בבנייה רוויה בסטנדרט גבוה. על מנת לעשות כן ניתנו לצוות כלים תקציביים ובהם תקצוב תכניות מפורטות, תקצוב תכניות בקרקע מדינה, תקצוב הסדרה, הגדלת תקציב למוסדות ציבור, סבסוד פיתוח, מענק ראש שטח וכד'.

בסעיפים 1א, 6(ב), 7, 14 לעיל נקבע כי התקציב ליישום סעיפים אלה יוקצה מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הדיור (סעיף 7) בהחלטת המיעוטים, כאשר הסכומים הנזכרים בסעיפים הנ"ל נקבעו בהתאם למיפוי צרכים ספציפיים לאולוסיייה הבדואית בצפון באופן התואם את חלקם היחסי וכן לאחר תיאום עם ועד ראשי הרשויות הערביות.

היעדרתכנון מתארי בחלק מיישובי התכנית מהווה חסם עיקרי בפני קידום תכניות לבנייה ופתרון מצוקת הדיור, על כן יפעל מנהל התכנון במסגרת החלטה זו לגיבוש תכניות מתאר חדשות ועדכון קיימות על פי הצרכים העתידיים של יישובי התכנית.

רשויות מקומיות:

הרשויות המקומיות מופקדות על אספקת שירותים ציבוריים לתושביהן, לרבות שירותים כגון חינוך ורווחה. בהתאם, איכות השירותים הציבוריים המסופקים לתושב מושפעת במידה רבה מרמת השירות שהוא מקבל מן הרשות המקומית. לכן, קיימת חשיבות רבה להיקף מקורות ההכנסה של הרשות וליכולת הביצוע שלה, לעניין איכות אספקת השירותים הציבוריים הסופקים לאזרחים.

בפילוח ההכנסות העצמיות בין הרשויות השונות, ובפרט בהכנסות מארנונה שאינה למגורים, קיים פער דרמטי בין רשויות מהמגזר הערבי, ובכללם הרשויות הבדואיות לרשויות מהמגזר היהודי. כך, סך החיוב מארנונה שלא למגורים (קרי, ארנונה לעסקים) לנפש ברשויות הערביות עומד על כ-15% בלבד מהממוצע הארצי, ובמגזר הבדואי הוא מוערך בפחות מ-10% מהממוצע הארצי.

היעדרמקורות הכנסה עצמיות של הרשויות הבדואיות בצפון, והישענותם הרבה על תמיכות ממשלתיות פוגעת באיתנות הפיננסית ובחוסן הכלכלי ומביא לפערים משמעותיים בינם לבין שאר הרשויות במדינה. נושא זה משליך על כלל התחומים שבאחריות הרשויות המקומיות וחובתן כלפי תושביהן בתחומים כגון: חינוך, רווחה, פנאי, תשתיות ופיתוח כלכלי עסקי.

בסעיפים 9 ו-11 לעיל נקבע כי התקציב יוקצה מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הרשויות המקומיות (סעיף 15) בהחלטת המיעוטים, כאשר הסכומים הנזכרים בסעיפים הנ"ל נקבעו בתיאום עם משרד הפנים ועל פי נוסחת הקצאת תקציבית הפיתוח הנהוגה במשרד הפנים.

כמו כן, לאור מצבן של הרשויות המקומיות הבדואיות כמפורט לעיל ניתנו בהחלטה זו תוספות תקציביות ייעודיות להעצמת ההון האנושי ברשויות המקומיות הבדואיות ולחיזוק השותפות בין ולקידום פעילות אזרחית.

תשתיות תחבורה:

קיים פער תשתיתי ניכר בין יישובי מיעוטים, וביתר שאת יישובי התכנית, ליתר היישובים במדינת ישראל. פער זה בא לידי ביטוי בין היתר במספר תאונות הדרכים ביישובי המיעוטים. כ-34% מההרוגים בתאונות דרכים הינם בני מיעוטים, בעוד שחלקם באולוסיייה עומד על כ-15.3%. קיים חוסר בפיתוח עורקי תחבורה והרחבת עורקים קיימים, בתשתיות לתחבורה הציבורית ובביצוע פרויקטים בטיחותיים.

יישובי התכנית נמצאים בפיגור רב אחרי יישובי המיעוטים האחרים בכל הקשור להכנת תכניות אב לתחבורה ולהקצאת זכויות דרך שייאפשרו ביצוע פרויקטים תחבורתיים. האופן שבו צמחו יישובי הבדואים בצפון בשל המעבר מחיי הנוודות ליישובי הקבע, סגנון הבנייה המאפיין יישובי הבדואים בצפון, התפזרותם על פני שטח מצדיק השקעה מיוחדת ביישובים אלה.

בסעיף 16 לעיל נקבע כי התקציב יוקצה מתוך המסגרת התקציבית של סעיף תשתיות ונגישות לתחבורה (סעיף 2) בהחלטת המיעוטים, כאשר הסכום שהוקצה בתכנית מבוסס על סקר צרכים שמשרד התחבורה והבטיחות בדרכים ביצע בכלל יישובי המיעוטים, לרבות יישובי התכנית, והסכומים הנזכרים בסעיף 16 הנ"ל נקבעו בהתאם לסקר באופן התואם את צרכיהם, ובשים לב לחלקם היחסי בצרכים של יישובי התכנית וכן לאחר תיאום עם ועד ראשי הרשויות הערביות.

תחבורה ציבורית:

קיים פער ניכר בשירות התחבורה הציבורית בין יישובי מיעוטים לבין יתר היישובים במדינת ישראל, אשר הולך ונסגר בעקבות מאמצים ממשלתיים בשנים האחרונות. בשנת 2005 ניתן שירות ל-81 יישובי מיעוטים (מתוך 157 יישובים באותו מועד, לרבות 19 לא מוכרים ולא כולל ערים מעורבות) על ידי 3,677 נסיעות אוטובוס ביום חול. בשנת 2011 גדל מספר הנסיעות ב-53% והגיע ל-5,655 נסיעות ביום חול, המשרתות 102 יישובים. בשנת 2014 מספר היישובים שלהם ניתן שירות כבר עומד על 138 יישובים. יחד עם זאת, הפער עדיין גדול – רק 7% מתקציב הסובסידיה השנתית מיועד לקווים המשרתים את אולוסיייה המיעוטים (לא כולל ערים מעורבות), בעוד היא מהווה 15.3% מהאולוסיייה. פערים אלה גדולים יותר כאשר מדובר ביישובי התכנית בעיקר בשל היעדר תשתיות תחבורתיות בתוך היישובים.

בהתאם מוצע כי הליווי ההוליסטי לפי תכנית זו, יכלול גם ליווי של פעילות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים לקידום הנגישות התחבורתית של יישובי המיעוטים, תוך שימת דגש על הפעילות שתבצע על ידי המשרד לקידום יישובי התכנית.

תיירות:

תחום התיירות ביישובי התכנית לא זכה בעבר לטיפול מספק מצד רשויות המדינה, על אף שקיים בהם פוטנציאל תיירותי גדול המתבטא במסורת אירוח בדואית עתיקת ימים, אשר השתרשה ועברה מדור לדור. שימור וקידום מסורת זו מצריך השקעה מצד רשויות המדינה הן בהיבט התשתיתי והן בהיבט השיווקי והפרסומי של פעילויות ופסטיבלים.

בריאות:

מצבם הפיזי של התשתיות הבריאותיות ביישובי התכנית ירוד בהשוואה למצב תשתיות דומות בשאר יישובי המיעוטים וחלקן הגדול דורש שיפוץ ותחזוקה מיידיים. בנוסף הוכרו שנים האחרונות מספר יישובים בדואים קטנים במסגרת המועצות האזוריות אשר נכללים במסגרת תכנית זו ובהם חסרים תשתיות פיזיות, בכללן תחנות לבריאות המשפחה, על כן גובשה תכנית עבודה למתן מענה לצרכים ייחודיים אלה ביישובי התכנית.

חינוך:

לאיכות החינוך ורמת ההשכלה השפעה מהותית על הפיתוח האישי והמקצועי של הפרט, וכיוון שכך, גם על פוטנציאל ההשתכרות שלו. כמו כן, לאיכות מערכת החינוך השפעה מהותית על אפשרויות הניעות (מוביליות) החברתית של תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חלש יחסית. נתוני מערכת החינוך והלמ"ס מצביעים על ביצועים נמוכים יחסית של מערכת החינוך ביישובי התכנית מבחינת שיעורי השתתפות והישגים ביצועיים, בכל אחד משלבי בית הספר. כך למשל שיעור הזכאים לבגרות במערכת החינוך של יישובי התכנית עמד על 38% בלבד בשנת תשע"ג, רק 24% עמדו בתנאי הסף של המוסדות להשכלה גבוהה, בעוד שיעור הזכאים לתעודת בגרות במערכת החינוך היהודית עומד על 73.5%, והממלכתית הערבית על 54.7% בשנת תשע"ג. (עיבוד הרשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים על נתוני למ"ס אגרגטיביים על יישובי התכנית).

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2013, האוכלוסייה הבדואית בישראל הנה אוכלוסייה צעירה בהשוואה לאוכלוסיות אחרות בישראל: הגיל החציוני של הבדואים הוא 18.4 לעומת 18.9 בקרב המוסלמים, 24.6 אצל הדרוזים, 29 בקרב הנוצרים ו-29.3 במגזר היהודי. שיעור הילדים מתחת לגיל 14 באוכלוסייה הבדואית עמד בשנת 2006 על 56% לעומת 25.6% באוכלוסייה היהודית, 42.3% באוכלוסייה המוסלמית ו-27% באוכלוסייה הנוצרית. על אף האמור, פעולות חינוכיות בלתי פורמאליות מתקיימות במתכונת מצומצמת ביותר, עקב המשבר הכספי ברשויות והמצב הסוציו אקונומי של האוכלוסייה שמתקשה לשלם בעדן. על כן, ניתנה בהחלטה זו תוספת תקציבית ייעודית לתכנית לחינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי, בדגש על פעילויות עבור ילדים ונוער בשעות אחר הצהריים, כגון תנועות צופים, חוגי העשרה ופעילות ספורט, מנהיגות נוער וקייטנות קיץ. יצוין כי התקציב המוקצה בהחלטה זו נמוך מהתקציב שהוקצה במסגרת תכנית החומש לאוכלוסייה הבדואית בנגב במסגרת החלטת ממשלה 3708 הנ"ל, כאשר רבים מקרב אוכלוסייה זו מתגוררים בכפרים בשלבי הכרה שם תשתיות חינוך כמעט ואינן קיימות.

אזורי התעשייה:

במגזר היהודי ישנן 168 רשויות לעומת 82 במגזר המיעוטים. סך השטח המיועד לתעשייה ומלאכה באזורי תעשייה בדונמים הינו 33,546 דונם יהודים לעומת 1200 דונם ביישובי מיעוטים, מתוכם רק 80 דונם ביישובי התכנית, דהיינו 96.5% מכלל השטחים המיועדים לתעשייה ומלאכה אינם במגזר המיעוטים ו-3.5% בלבד ביישובי המיעוטים ו 0.02% ביישובי התכנית. מלבד היישובים בית זרזיר ובויענה נוג'ידאת אשר בהם יש אזורי מלאכה, בשאר יישובי התכנית לא קיימים אזורי תעשייה כלל. הדבר מקשה בעיקר על שילוב נשים בדואיות בשוק העבודה.

לאור מצב זה, ניתנו בהחלטה זו תוספת תקציבית ייעודית לפיתוח איזורי תעסוקה, מלאכה ופינוי מטרדים.

תעסוקה:

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיעור תעסוקת המיעוטים בגילאי 25-64 בשנת 2014 עמד על 74.3% לגברים ערבים לעומת 82.8%. לגברים יהודים שאינם חרדים ו-31.5% לנשים ערביות לעומת 80.1% לנשים יהודיות שאינן חרדיות. השכר הממוצע לשנת 2012 של תושבי יישובי התכנית עמד על 5035 ₪, בעוד שהממוצע בארץ עמד על 8971 ₪.

בסעיף 19 לעיל נקבע כי התקציב יוקצה מתוך המסגרת התקציבית של סעיף תעסוקה (סעיף 4) בהחלטת המיעוטים, כאשר הסכום נקבע על פי תכנית עבודה שגיבשו הגורמים המקצועיים במשרד הכלכלה בתיאום עם משרד האוצר והמשרד לשוויון חברתי.

עידוד יזמות וקידום עסקים:

לאור ניתוח הצרכים ואופי ההתנהלות העסקית של עסקים מהמגזר הבדואי בצפון הוכנה תכנית עבודה מקצועית לצורך עידוד קידום ופיתוח עסקים קטנים ובינוניים באוכלוסיית היעד בשים דגש על הנגשת השירותים הניתנים על ידי הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה עבור עסקים הפועלים ביישובי התכנית.

עוני:

על פי דוח העוני והפערים החברתיים שפרסם המוסד הביטוח לאומי לשנת 2014, שיעור המשפחות העניות (כהגדרת מונח זה בביטוח הלאומי) במשפחות המיעוטים הינו 52.6% לעומת 13.6% אצל האוכלוסייה היהודית. במחוז צפון שיעור המשפחות העניות מקרב האוכלוסייה הערבית עמד על 46.5% בעוד שאצל המשפחות היהודיות השיעור עמד על 15.5% בלבד. יישובי התכנית מצויים במדד סוציו-אקונומי 2-3, הדבר מהווה אינדקסיה למצב כלכלי ירוד בקרב קבוצת היעד.

ביטחון פנים:

הגברת הביטחון האישי, הגנה על הקניין ואכיפת הסדר הציבורי ביישובי התכנית, מהווים נדבך חשוב להגדלת שיעורי התעסוקה ולפיתוח כלכלי. כך, השגת יעדי של המשרד לביטחון פנים יובילו לשיפור באיכות חייהם ובתחושת הביטחון האישי של התושבים ביישובי התכנית לצמיחה ולמיצוי הפוטנציאל הכלכלי והעסקי ביישובים אלו.

שיעור מעורבותם של בני המגזר הערבי בתיקי עבירות האלימות הינו גבוה ביחס לשיעורם באוכלוסייה - מעורבות גבוהה בעבירות האלימות בקרב בני המגזר הערבי מלמדת על רמת פשיעה ואלימות גבוהה ביישובי התכנית ועל הצורך במתן מענה ע"י הקצאת כוח אדם ואמצעים טכנולוגיים שיגבירו וישפרו את השמירה והאכיפה על החוק והסדר ביישובים אלה. יישובי התכנית מאופיינים ברמת אלימות ופשיעה גבוהים יותר משאר יישובי המיעוטים, זאת בשל שיעורי נשירה גבוהים יותר ממערכת החינוך, היעדר מסגרות בלתי פורמליות מספקות ומיעוט אפשרויות התעסוקה בקרבת אותם יישובים.

השכלה גבוהה:

במערכת ההשכלה הגבוהה נרשמים שיעורי השתתפות נמוכים בקרב החברה הבדואית. מספר הסטודנטים הבדואים ביישובי התכנית הלומדים לתואר ראשון במוסדות האקדמיים בישראל עומד על כ-350 בלבד בשנת תשע"ד מתוך 30,969 סטודנטים מקרב אוכלוסיית המיעוטים הלומדים לתואר ראשון לעומת 205,750 סטודנטים יהודים. שיעור זה נמוך משמעותית בהשוואה לחלקם בקבוצת הגיל הרלוונטית (18-29). פעילות הממשלה במסגרת תכנית "אמת'אז" אשר החלה לפעול בשנת הלימודים 2014/5 הביאה לשילובם של 90 צעירים בדואים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. כאמור לעיל רק 24% עמדו בבגרות המהווה תנאי הסף של המוסדות להשכלה גבוהה.

מים וביוב:

חלק מיישובי התכנית התאגדו במסגרת התאגידים הקיימים וחלקם טרם התאגדו בשל סיבות תכנוניות. היום כ-30% מהבתים ביישובי

התכנית אינם מחוברים לרשת הביוב ועודם משתמשים בבורות ספיגה המהווים מפגע סביבתי ותברואתי גדול. התכנית המוצעת באה לתת מענה לסוגיה זו באופן מהותי וכמעט מושלם על ידי הסדרת תשתיות הביוב, חיבור כלל הבתים ביישובי התכנית לרשת הביוב, הקמת תחנות שאיבה וחיבור היישובים למתקני טיהור השפכים הסמוכים להם.

הגנת הסביבה:

כיום פועלת ביישוב ביר אל-מכסור יחידה סביבתית אשר עוסקת בחינוך והדרכה להגנה על הסביבה, טיפול בפסולת ובמפגעים סביבתיים, מחזור, אכיפה ופיקוח ובנושא איכות הסביבה. במסגרת זו ניתן מענה חלקי לחלק מיישובי התכנית. בהחלטה זו מוצעת תוספת תקציב ייחודית ליישובי התכנית במטרה לספק מענה הולם לכלל יישובי התכנית.

לסיכום:

על מנת לצמצם פערים אלו ולאפשר ליישובי התכנית עצמאות כלכלית ומסוגלות למתן רמת שירותים נאותה לאזרח, תוך מתן אפשרות לאוכלוסייה הבדואית בצפון לשמור על מאפייניה המיוחדים, מוצע להכיר ביישובי התכנית כאזורי עדיפות לאומית.

נספח מס' 1: יישובי התכנית		
מ. מקומיות	יישוב	סוג יישוב
1	ביר אלמכסור	מ.מ
2	בועינה נג'דאת	מ.מ
3	בסמת טבעון	מ.מ
4	בית זרזיר	מ.מ
5	טובא זנגריה	מ.מ
6	שבלי אום אלע'ם	מ.מ
7	כעביה טבאש חג'אג'רה	מ.מ
מ. אזורים		יישובים
1	אל-בטוף	ואדי אל חמאם
		רומת אל הייב
2	משגב	דמיידה
		ראס אלעין
		ערב אלנעים
		סלאמה
		כמאנה
		חוסנייה
3	עמק יזרעאל	מנשית זבדה
		סואעד חמירה
4	זבולון	אבטין
		ח'וואלד
5	מטה אשר	ערב אל עראמשה

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה.
הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה המכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות.

משרד ראש הממשלה [מזכירות הממשלה](#) [החלטות הממשלה](#) 2017

תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017-2021

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 2397 של הממשלה מיום 12.02.2017
הממשלה ה - 34 בנימין נתניהו

נושא ההחלטה

תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017-2021

מחליטים

בהמשך להחלטות הממשלה מס' 3708 מיום 11.9.2011, מס' 922 מיום 30.12.2015 (להלן – החלטה 922) ומס' 1877 מיום 11.8.2016 (להלן: "החלטה 1877"), להמשיך לפעול לפיתוח כלכלי חברתי לשם קידום האוכלוסייה הבדואית בנגב כדלקמן:

1. ממשלת ישראל תפעל להשגת המטרות הבאות:
  - א. שיפור משמעותי במצבה הסוציו-אקונומי של האוכלוסייה הבדואית בנגב תוך חתירה לצמצום הפערים בין אוכלוסייה זו לכלל אוכלוסיית המדינה.
  - ב. חיזוק הרשויות המקומיות הבדואיות, שיפור מצבן הכלכלי, ביסוסן בהיבט המנהלי והארגוני והעלאת רמת השירות לאזרח.
  - ג. שילוב האוכלוסייה הבדואית בנגב בחברה ובכלכלה הישראלית.
  - ד. ביסוס היישובים הבדואים בנגב בהיבט הכלכלי, החברתי והקהילתי לשם שיפור רמת החיים והבטחת עתיד הדורות הבאים.
2. להפעיל תכנית חמש שנתית בשנים 2017-2021 (להלן: "תכנית החומש" או "התכנית") לקידום המטרות המפורטות בסעיף 1 לעיל, תוך הצבת יעדי תוצאה כמותיים ומדידים בתחומי הליבה העיקריים הבאים:
  - א. חינוך ושירותים חברתיים וקהילתיים
  - ב. כלכלה ותעסוקה
  - ג. פיתוח תשתיות
  - ד. העצמת הרשויות המקומיות
3. לקבוע כי החלטה זו תחול על כל האוכלוסייה הבדואית המתגוררת בנפת באר שבע של משרד הפנים (להלן: "האוכלוסייה הבדואית בנגב" או "החברה הבדואית בנגב") ברשויות המקומיות הבדואיות בנגב הבאות - רהט, תל שבע, חורה, לקיה, שגב שלום, כסיפה, ערערה בנגב, אל קסום ונווה מדבר (להלן: "יישובי הבדואים בנגב").
4. לקבוע כי נציגי ציבור מקרב החברה הבדואית בנגב יהיו שותפים בהיועצויות במסגרת יישום התכנית ויהיו חברים בוועדה ציבורית למעקב אחר יישום התכנית בהתאם לסעיף 12(ג).
5. בהמשך לאמור בהחלטה 1877, לקבוע כי האוכלוסייה הבדואית בנגב תקבל לפחות את חלקה היחסי מאוכלוסיית המיעוטים מתוך המקורות בגין החלטה 922 (למעט סעיפים 7, 9 ו-14 בהחלטה 922) וזאת בכפוף לאמות מידה המשפטיות שנקבעו ליישום כל סעיף, וכן ממקורות רלוונטיים אחרים בתחומי הפעילות של כלל משרדי הממשלה אשר יוקצו למיעוטים. למען הסר ספק, תקציבים תוספתיים המוקצים לראשונה במסגרת החלטת ממשלה זו אינם נכללים בגדר המחויבויות של משרדי הממשלה כלפי האוכלוסייה הבדואית במסגרת החלטה 922 או כל מחויבות אחרת.
6. לקבוע כי נציגי משרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן גם - "משרד החקלאות") ייקח חלק בוועדת ההיגוי הבין-משרדית שהוקמה לפי סעיף 16(ב) בהחלטה 922.

7. חינוך ושירותים חברתיים

חינוך והשכלה:

א. להטיל על משרד החינוך לקבוע יעדי תוצאה ברורים ומוסכמים שיביאו לידי ביטוי את יעדי התכנית ובכלל זה צמצום הפערים בתחומי החינוך בין האוכלוסייה הבדואית בנגב לכלל החברה הישראלית. במסגרת זו יוגדרו ויפורסמו באתר האינטרנט של משרד החינוך ארבעה יעדי על שהשגתם תבחן בכל שנה ובתום הפעלת התכנית החמש שנתית: א. הפחתת שיעורי הנשירה של תלמידי תיכון השייכים לאוכלוסייה הבדואית בנגב. ב. העלאת הזכאות לבגרות בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב. ג. צמצום הפערים בציוני המיצ"ב בין האוכלוסייה הבדואית בנגב לכלל החברה הישראלית. ד. שיפור איכות ההוראה. משרד החינוך יפרסם מדי שנה באתר האינטרנט שלו את מצב החברה הבדואית בנגב ביחס לכל אחד מהיעדים שהוצבו.

1) להטיל על משרד החינוך, בתיאום עם משרד האוצר ומשרד החקלאות, לגבש בתוך 100 ימים תכנית לאור העקרונות הבאים: צמצום הפערים ושיפור ההישגים הלימודיים של ילדים ובני נוער באוכלוסייה הבדואית בנגב תוך שימת דגש מיוחד על השקעה במצוינות, הגיל הרך, קידום החינוך הבלתי פורמלי, חינוך טכנולוגי, מענה לנוער בסיכון, הכנה להשתלבות בשוק התעסוקה וחיזוק השילוב בחיי החברה בישראל. התכנית תכלול רכיבים כגון שיפור השליטה בשפה הערבית ובשפה העברית בכל קבוצות הגיל החל מגילאי הגן ועד לבוגרי התיכונים. התכנית תכלול מענה פרטני לכל רשות מקומית שבה כלולים יישובי הבדואים בנגב. התכנית תפורסם ותוצג לראשי הרשויות הבדואיות בתום עבודת הצוות וכן יתבצע מהלך כולל לרתימת המנהיגות בחברה הבדואית בנגב לשם הצלחת התכנית והעלאת ההישגים בחברה הבדואית בנגב.

2) הקצאת התקציב על ידי משרד החינוך לפעילויות השונות תבצע לאחר תהליך של שיתוף ראשי הרשויות המקומיות הבדואיות

3) לאמץ את הודעת משרד החינוך כי, ככלל, תכניות חינוך בלתי פורמלי יאושרו באופן רב שנתי על מנת לאפשר ודאות למפעילים ולרשויות המקומיות, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים. התכניות בתחום החינוך הבלתי פורמלי ביישובי הבדואים בנגב יהיו חלק ממכלול הפעילות של המשרד בנושא החינוך בחברה הבדואית בנגב.

4) לקבוע כי לצורך הפעלת תכניות החינוך הבלתי פורמלי, יוקצה התקציב המיועד לאוכלוסייה הבדואית בנגב בהתאם להחלטה 922 לפי חלקם היחסי כאמור בסעיף 5. נציג משרד החקלאות ופיתוח הכפר יהיה חלק מוועדת ההיגוי הנוגעת להקצאת התקציב וגיבוש התכניות הנוגעות ליישובי הבדואים בנגב.

ב. לקבוע כי יוקצה סך של 112 מיליון שקלים במשך תכנית החינוך למשרד החינוך על ידי משרד האוצר עבור תכניות חינוך שעיקר מניעת נשירה, שיפור הישגים, שיפור איכות ההוראה, שיפור איכות הלמידה, טיפוח המצוינות של תלמידים בחברה הבדואית בנגב, התמודדות עם אלימות ועידוד בוגרי התיכון הבדואים ללמוד במוסדות אקדמיים ישראלים.

ג. להטיל על משרד החינוך לגבש תכנית, בתוך 100 ימים, שמטרתה שיפור הישגים של תלמידים מקרב החברה הבדואית בנגב באמצעות כלים פיננסיים המועדפים מימון של תכניות באמצעות דיווח על עמידה ביעדים. התכנית תאושר על ידי משרד האוצר ושני המשרדים יתאמו את יעדי ההצלחה של התכנית ובהתאם לכך את התקציב המיועד להפעלתה.

ד. ככל שיידרש לבצע התאמות ו/או נידוד של תקציבים משנה לשנה בכדי לתת מענה מיטבי לצורך בהלימה ליכולת הביצוע של הרשויות המקומיות, הדבר ייעשה בהסכמה של משרד החינוך, משרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

ה. לקבוע כי בכפוף להוראות חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 והתקנות שהותקנו מתוכו, יקצה משרד החקלאות ופיתוח הכפר סך של 20 מיליון שקלים במסגרת תכנית החינוך עבוד מיזמים משותפים בתחום החינוך הבלתי פורמלי לאוכלוסייה הבדואית בנגב. התכנית תפעל בתיאום עם משרד החינוך.

ו. לקבוע כי לצורך השלמת פערים בתחומי מבני חינוך ביישובי הבדואים בנגב ולשם השוואת תנאי הלימוד הפיסיים והנגישות למוסדות החינוך, יוקצו, והכל בהתאם לנהלי מינהל הפיתוח במשרד החינוך, הרשאות להתחייב בסכום שלא יפחת מ-236 מיליון שקלים בשנה וסה"כ 1,180 מיליון שקלים במשך תכנית החינוך להגשמת כיתות לימוד (184 מיליון שקלים בשנה מתקציב משרד החינוך על בסיס תכנית החינוך לבניית כיתות לימוד ו-52 מיליון שקלים בשנה מתקציב תוספתי שיוקצה על ידי משרד האוצר). יודגש, שהסכום התוספתי שיוקצה על ידי משרד האוצר מותנה בהקצאת חלקו של משרד החינוך לאוכלוסייה הבדואית בנגב בהתאם לצרכים של החברה הבדואית בנגב וצפי גידול האוכלוסייה.

ז. כדי לעמוד ביעדי התכנית, יוקם צוות בין-משרדי בראשות הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב (להלן – הרשות) להתרת חסמים לבניית מוסדות חינוך, ובהשתתפות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן גם – משרד התחבורה), משרד החקלאות ופיתוח הכפר, אגף התקציבים במשרד האוצר ומשרד החינוך.

ח. צמצום הפערים בתחומי הבינוי, כאמור בסעיף ו', יכלול שיפור תשתיות במוסדות חינוך ביישובי הבדואים בנגב, בכלל זה בניית כיתות חדשות, בניית גני ילדים, שיפוץ מוסדות חינוך, חיזוק מבנים, התאמות להנגשה, תשתיות בית ספריות והצטיידות, בניית שני מרכזים לפיתוח סגלי הוראה, והכל בהתאם לנהלי מינהל הפיתוח במשרד החינוך ובהתאם לתעריפים הקיימים במשרד החינוך. הקצאת ההרשאות בסעיף זה תיעשה בתיאום בין משרד החינוך לבין אגף התקציבים במשרד האוצר.

ט. להטיל על משרד החינוך לגבש תכנית ייעודית בתוך 100 ימים, בתיאום עם הוועדה לתכנון ותקצוב של המועצה להשכלה גבוהה, שעיקרה הכשרתם של מורים מקרב החברה הבדואית בנגב. התכנית תכלול התייחסות לצרכים ולמאפיינים הייחודיים של סטודנטים להוראה מקרב החברה הבדואית. התכנית תכלול היבטי חניכה ושילובם של מורים ותיקים מאזור הדרום במסגרת הכשרת סגל ההוראה והליווי שלו בשטח. במסגרת התכנית ייקבע יעד לשילובם של מורים שהוכשרו במדינת ישראל מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, כך שבתום חמש שנות התכנית יעמוד מספרם של המורים מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב שהוכשרו במדינת ישראל על לפחות 80% מכלל המורים בבתי הספר ביישובי הבדואים בנגב. מתוך שאיפה לפתור את בעיית השליטה בשפה העברית, משרד החינוך יציב כתנאי לקבלת תעודת הוראה עמידה במבחן יע"ל, מבחן בידיעת השפה העברית. תכנית זו תבוצע באמצעות התקציבים המתאימים מכוח החלטה 922 כאמור בסעיף 5.

י. לרשום את הודעת הוועדה לתכנון ולתקצוב והמועצה להשכלה גבוהה כי בכוונתן לקבוע יעד לשילובם של צעירים מקרב החברה הבדואית בנגב בתחומי ההשכלה הגבוהה במסגרת תכנית החינוך למערכת ההשכלה הגבוהה ולהציגו לצוות מקצועי בהשתתפות אגף התקציבים במשרד האוצר, משרד החקלאות והמועצה הלאומית לכלכלה. יעד כאמור ייקבע, ככל הניתן, בתוך 60 יום ממועד קבלת החלטה זו.

יא. בהמשך לקביעת היעד, יציגו נציגי המועצה להשכלה גבוהה וידונו עם הצוות המקצועי של אגף התקציבים באוצר, משרד החקלאות והמועצה הלאומית לכלכלה במתווה מוצע לפעילויות ולשינויים הנדרשים לצורך הגברת שילוב הבדואים במערכות ההשכלה הגבוהה. במסגרת זו פונה הממשלה בבקשה למועצה להשכלה גבוהה ולוועדה לתכנון ולתקצוב לבחון, בין היתר, דרכים לצורך הבטחת השתלבות ראוייה של בדואים בלימודים האקדמיים במוסדות הקיימים בדרום גם באמצעות פעילות קדם אקדמית, לרבות מכינה קהילתית. המסקנות יוגשו לאחר אישורן של הוועדה לתכנון ותקצוב והמועצה להשכלה גבוהה לוועדת ההיגוי בתוך 180 יום.

יב. בכפוף להצגת יעד ומתווה פעולה כאמור, לקבוע כי לצורך שילוב הסטודנטים הבדואים במסגרת מוסדות ההשכלה גבוהה, יוקצה סכום נוסף של 55 מיליון שקלים על ידי משרד האוצר ולרשום את הודעת הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה על כוונתה להקצות סכום זה למטרה זו למשך תכנית החינוך. צוות מקצועי של המועצה להשכלה גבוהה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד האוצר יקוב אחר הקצאת התקציב מדי שנה.

8. שירותים חברתיים נוספים

א. משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן גם - משרד העבודה והרווחה או משרד הרווחה) יפעל להגברת המענים לאוכלוסייה הבדואית בנגב בתחום פעילותו וזאת באמצעות תכנית שתוכן בתוך 60 ימים ותובא לאישור משרד האוצר והחקלאות.

ב. במסגרת התכנית ינתן מענה ל-3 נושאי ליבה עיקריים: טיפול באלומות, התמודדות עם חירום ופיתוח תחום העבודה הקהילתית. התוכנית תתייחס להקמת מסגרות ופיתוח פעילויות בתחומים הבאים: צעירים ונוער בסיכון; מניעת הזנחה בקרב אוכלוסיית הזקנים; חיזוק התא המשפחתי; הקמה וחיזוק תחום העבודה הקהילתית וההתנדבות; מימון כח אדם בתחום החירום; הקמת מענים לאוכלוסיית בעלי צרכים מיוחדים (מבוגרים וילדים). הרשויות יבנו את תוכנית העבודה בשיתוף ובאישור משרד הרווחה, בהתאם לצרכים הקיימים בכל רשות.

ג. לשם ביצוע הסעיף דלעיל, יקצה משרד האוצר תקציב תוספתי למשרד הרווחה על סך 50 מיליון שקלים למשך תכנית החומש ומשרד הרווחה יקצה 25 מיליון שקלים מתקציבו. התקציבים יוקצו לרשויות המקומיות הבדואיות בנגב בהתאם לקריטריונים הרגילים של משרד הרווחה.

ד. משרד הבריאות יגבש תכנית עבודה לחברה הבדואית בנגב בתוך 60 ימים, אשר תובא לאישור משרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר. התכנית תתייחס, בין היתר, לתחומי רפואת החירום, קידום בריאות, מניעת תאונות בית והגברת הבטיחות וכן מענה לצרכים של ילדים בגיל הרך. לשם כך יקצה משרד האוצר 7 מיליון שקלים ומשרד הבריאות יקצה 3 מיליון שקלים במשך שנות התכנית. במקביל, יפעל משרד הבריאות לקידום המענה ליישובי הבדואים ביישום סעיפים 49 ו-50 בהחלטת הממשלה מס' 2025 מיום 23.9.2014, הכוללים תכניות עבור החברה הבדואית בנגב.

ה. להנחות את המשרד לביטחון הפנים לגבש, בתוך 60 יום ממועד קבלת החלטה זו, תכנית עבודה לשיפור הביטחון האישי והשירות לאזרח ביישובי תכנית הפיתוח. במסגרת תכנית זו:

- 1) לאמץ את הודעת המשרד לביטחון הפנים כי המשרד פועל להקמת נקודות משטרה במועצות המקומיות הבדואיות.
- 2) לאמץ את הודעת המשרד לביטחון הפנים כי תהא תוספת של שוטרים עבור החברה הבדואית בנגב, כנגזרת מהתוכנית הכוללת לחברה הערבית.
- 3) תוקצה תוספת תקציב בסך של 20 מיליון ש"ח במשך תכנית החומש (4 מיליון ש"ח לשנה) להגברת התכניות למניעת אלימות שמפעיל המשרד לביטחון הפנים ביישובי הבדואים בנגב, כהגדרתם בהחלטה זו. הגברת התכניות למניעת אלימות שמפעיל המשרד ביישובי הבדואים בנגב תתבצע בהתאם לקריטריונים שייקבעו במשרד לביטחון הפנים וללא השתתפות עצמית מצד הרשויות המקומיות הרלוונטיות. הקצאת התקציב תתבצע בתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר. הקצאת המקורות בתחום ביטחון הפנים, על פי סעיף 5 להחלטה זו, תתבצע בכפוף לשיקולים מבצעיים של המשטרה.

ו. משרד החקלאות ופיתוח הכפר יבחן את גיבוש המענים בתחומי החקלאות ובפרט הקמת מכלאות וכן תמיכה בחקלאים מקרב החברה הבדואית בנגב. תקצוב נושא זה יעשה בהסכמת אגף התקציבים במשרד האוצר.

9. כלכלה ותעסוקה

א. לשם הגדלת הפריון של כלל המשק הישראלי, שילובה של החברה הבדואית במעגל התעסוקה והגדלת ההכנסות של משק הבית בחברה הבדואית, יפעל משרד הכלכלה והתעשייה להגברת הביקוש לעובדים מקרב החברה הבדואית בנגב וליצירת מקומות תעסוקה מפורט להלן:

- 1) להטיל על הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים להתאים וליצור כלי סיוע המותאמים באופן ייחודי לאוכלוסייה הבדואית בנגב. התכנית המוצעת על ידי הסוכנות תהווה תוספת לפעילות השוטפת המבוצעת לטובת האוכלוסייה הבדואית בנגב. לצורך כך יקצה משרד הכלכלה והתעשייה על בסיס תקציבו 7 מיליון שקלים ומשרד האוצר יקצה תקציב תוספתי בגובה 16 מיליון שקלים על פני תכנית החומש.
- 2) להקצות תקציב נוסף לתמרוץ העסקת עובדים מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב בהתאם להוראת מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה מס' 4.17. לשם כך, יעמיד משרד הכלכלה והתעשייה 15 מיליון שקלים מתקציבו ומשרד האוצר יקצה 25 מיליון שקלים במסגרת תקציב תוספתי על פני תכנית החומש.
- 3) להקצות 30 מיליון שקלים לתקציב הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה במשרד הכלכלה והתעשייה לשם גיבוש תכנית ליצירת פעילות כלכלית תוספתית של מפעלי תעשייה באזורי תעשייה המצויים בתחומי החלטת הממשלה כמוגדר בסעיף 3 לעיל. גיבוש התכנית (לרבות קביעת התבחינים לזכאות המפעלים ואזורי התעשייה) יבוצע בהסכמת אגף התקציבים במשרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

4) להקים צוות בין משרדי בראשות המטה לתעסוקת חברה ערבית במשרד העבודה והרווחה ואגף בכיר אסטרטגיה ותכנון מדיניות במשרד הכלכלה והתעשייה ובהשתתפות הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ואגף התקציבים במשרד האוצר. הצוות יבחן, בתוך 150 יום, יוזמות תעסוקתיות לפיתוח בקרב החברה הבדואית בנגב ויציע תכנית בין משרדית לעידוד יוזמות מקומיות אלו, לרבות פיתוח של עסקים בעלי פוטנציאל העסקה, בדגש על העסקת נשים. משרד הכלכלה והתעשייה רשאי, באישור אגף התקציבים ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר, להסיט סך של 10 מיליון שקלים מהסכום האמור בסעיפים קטנים 1-3 לעיל לטובת נושא זה.

ב. מטת הממונה על התעסוקה במשרד העבודה והרווחה יפעל להגברת היצע עובדים מקרב החברה הבדואית בנגב תוך שדרוג מיומנויות ושיפור כישוריהם לשם שילובה של החברה הבדואית בנגב במעגל התעסוקה ולשם הגדלת ההכנסות של משק הבית בחברה הבדואית בנגב.

1) המשך הפעלת 9 מרכזי ההכוון התעסוקתי "ריאן" והשלוחות ביישובי תכנית הפיתוח בשנים 2017-2020 במסגרת הקבועה בסעיף 4(ג)2 להחלטה 922 ובהיקף תקציבי של עד 80 מיליון שקלים מהחלטה 922. ההפעלה תהא בהתאם לשיקולים המקצועיים של הממונה על התעסוקה במשרד העבודה והרווחה ובשיתוף עם משרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר, כחלק מתכנית כוללת של תחום תעסוקה במשרד העבודה והרווחה ומתוך המסגרת התקציבית שהוקצתה לסעיף 4(ג)2 הנ"ל. תכנית הפעלת מרכזי ההכוון בשנים אלו תלווה על ידי ועדת היגוי ארצית המצונית בסעיף 4(ג)3 להחלטה 922.

2) בוועדת ההיגוי האזורית של מרכזי ההכוון התעסוקתי "ריאן" בנגב ובוועדת ההיגוי העליונה של מרכזי ההכוון יכלל נציג משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

3) לשם השלמת התכנית להפעלת מרכזי ההכוון לתעסוקה – "ריאן" בחברה הבדואית, יגבש אגף הממונה על התעסוקה תכנית להרחבת השליטה בשפה העברית לכ-2,500 משתתפים, בדגש על נשים. משרד האוצר יעמיד התקציב לתוכנית זו על סך שלושה מיליון שקלים כתקציב תוספתי בהרשאה להתחייב לממונה על התעסוקה במשרד העבודה והרווחה בשנת 2017. בהתאם להצלחת התכנית, תיבחן אפשרות להארכתה לשנים 2020-2021 בהיקף שלא יעלה על 2 מיליון שקלים נוספים.

4) משרד העבודה והרווחה יפעיל מערכי הכשרה להנדסאיות והנדסאים מקרב החברה הבדואית בנגב באמצעות המכון להכשרה טכנולוגית. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשך כל שנה מתכנית החומש תקציב תוספתי על סך 5.5 מיליון שקלים ומשרד העבודה והרווחה יקצה 2 מיליון שקלים מתקציבו.

5) אגף מעונות היום יקצה מתקציבו עבור האוכלוסייה הבדואית בנגב, בהתאם להחלטה 922 בכפוף לנהלים הקבועים על ידי האגף.

ג. לצורך שילוב דורשי עבודה מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, להורות לשירות התעסוקה להפעיל בשנים 2017-2018 את תכנית מעגלי תעסוקה לדורשי עבודה מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב בסך כולל של 7 מיליון שקלים. כמו כן, לצורך פרויקט של עברית תעסוקתית לדורשי עבודה מקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, יוקצה סכום של 0.75 מיליון שקלים בשנה למשך תכנית החומש.
 ד. הרשות תקדם פיתוח אזורי מלאכה ומסחר מקומיים ביישובי הבדואים בנגב על פי תכנית שתגבש בתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר, רשות מקרקעי ישראל והרשויות המקומיות הרלוונטיות. הפיתוח יבוצע על ידי הרשות או רשות מקרקעי ישראל. עבור התכנית יוקצה תקציב של 25 מיליון שקלים בפריסה על פני תכנית החומש. חלוקה פרטנית של תקציב זה תיעשה כנגד אישור התכנית היישוביות הפרטניות בידי הצוות האמור.
 ה. לאמץ את הודעת המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל לפיו 30% מסך התקציב המוקצה למיעוטים במסגרת החלטה 922 יוקצו לטובת האוכלוסייה הבדואית בנגב בנושאים הבאים – הרווחה, החינוך הבלתי פורמלי, התיירות, מיפוי ושילוט ותעסוקה.

10. פיתוח תשתיות

א. לשם פיתוח תשתיות תומכות הסדרת התיישבות ביישובי הבדואים בנגב יוקצו על ידי משרד האוצר 20 מיליון שקלים למשך תכנית החומש. הרשות תקדם תכנון וביצוע של תשתיות אלה לשם הוזלת עלויות הפיתוח של מגרשים בשכונות מיועדות.
 ב. לרשום את הודעת הרשות כי בכוונתה לקדם מהלכי תכנון, הסדרה ופיתוח כך שבתום חמש שנים מיום קבלת ההחלטה ישוקו לפחות 25,000 יחידות דיור ברשויות המקומיות הבדואיות בנגב.
 ג. להקים צוות הכולל את מנכ"ל הרשות, נציגי משרד המשפטים, אגף התקציבים במשרד האוצר ורשות מקרקעי ישראל. הצוות יגיש לוועדת ההיגוי מסקנותיו בתוך 180 ימים. הצוות יבחן, בין היתר, את הנושאים הבאים:

1) עדכון החלטות מועצת מקרקעי ישראל בעניין פיצוי לתובעי בעלות בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, ובכלל זה בחינת הסוגיה של הסדרה בתחומי קו כחול.
 2) התמודדות עם תביעות בעלות חריגות של האוכלוסייה הבדואית בנגב, אשר החלטות מועצת מקרקעי ישראל אינן נותנות להן מענה מספק.
 3) קביעת מדיניות הסדרה ממשלתית לאוכלוסייה הבדואית בנגב לטווח של 10 שנים ובכלל זה קביעת יעדי תוצאה בתחומי פיתוח מגרשי מגורים, פיתוח תשתיות ציבוריות ואכלוס.

ד. להנחות את הרשות לקדם את הסיוע הנדרש ליישובי הבדואים בנגב בתחום סבסוד פיתוח התשתיות על פי הקריטריונים המקובלים במשרד הבינוי והשיכון בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1527 מיום 13.6.2016 (להלן - החלטה 1527). לקבוע כי בתקופת תכנית החומש ועד סוף שנת 2021 כאמור, יוכרו כל יישובי הבדואים בנגב כאזור 1א בהתאם לאמור בהחלטה 1527, ואולם יישובים שבהחלטה 1527 לא נמנו על אזור 1א, הזכאות לסבסוד לאזור 1א תינתן רק למגרשים בעלי 2 יחידות דיור לפחות. במקרה של רכש אחד ייתן הסבסוד פעם אחת עד התקרה המופיעה בטבלה בהחלטה 1527, במקרה של 2 רוכשים ומעלה יחושב הסבסוד לכל רכש בנפרד. לצורך כך משרד האוצר יקצה תקציב שלא יעלה על 77 מיליון שקלים על פני תכנית החומש. תקציב זה יחול גם על עסקאות בנייה ותיקי שיווק של הרשות שאושרו לאחר יום 13.6.2016.

ה. להקצות סך של 3 מיליון שקלים לרשות עבור סיוע בפיתוח של פרויקטים בקרקע פרטית. תמיכה זו תינתן בתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר ולאחר גיבוש קול קורא בנושא.

ו. משרד הבינוי והשיכון יפעל לבניית מוסדות ציבור לאוכלוסייה הבדואית בנגב בהתאם לתקן המשרד. לצורך כך יוקצה תקציב תוספתי על סך 95 מיליון שקלים על פני תכנית החומש.

1) המשרד יגבש רשימת צרכים יישובית ליישובי הבדואים בנגב תוך תיאום עם הרשויות המקומיות ויגבש תכנית בנייה לחמש שנות התכנית. בכלל זה יכללו מבני ציבור רב תכליתיים המתאימים למאפיינים הייחודיים של יישובי הבדואים בנגב. הקצאה וחלוקה פרטנית של תקציב זה תהיה במסגרת אישור תכניות פיתוח יישוביות פרטניות, בהתאם למצאי מוסדות הציבור הקיים ובהתאם לדיאלוג עם משרדי הממשלה הרלוונטיים שפעילותם ביישובים כרוכה בהקמת מבני ציבור. משרד הבינוי והשיכון יאשר עם משרד האוצר ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר את מתווה התכנית, מכלול המבנים ומענה לחסמים אפשריים ביישום התכנית.
 2) משרד הבינוי והשיכון יקצה עד 5% מתקציב מבני הציבור האמור לעיל, על פי הצורך, לשם הבאת המבנים להתחלת הפעלה (כגון הנגשה, הצטיידות, חיבורי חשמל, כיבוי אש ותשתיות אחרות). המנגנון להקצאת התקציבים להבאת המבנים לכדי הפעלתם והקריטריונים להפעלתם ייקבעו בתיאום בין משרד הבינוי והשיכון לבין הרשות.
 3) לצורך שיפוץ מבני ציבור קיימים ביישובי הבדואים בנגב שהמדינה או מוסדותיה סייעו בהקמתם לפני שנת 2006, רשאי משרד הבינוי והשיכון להקצות עד 10% מסך התקציב האמור לעיל.
 4) לקבוע כי היקף ההקצאה עבור הקמת מוסדות ציבור לאוכלוסייה הבדואית בנגב מתוך התקציב המוקצה להקמת מוסדות ציבור במשרד הבינוי והשיכון יעמוד על חלקם היחסי בשיווקים בפועל.

ז. משרד התחבורה יגבש תכנית לפיתוח תשתיות תחבורתיות ליישובי הבדואים בנגב ובכלל זה ישם הדגש על כבישי גישה לצירים ראשיים, כבישים ראשיים פנים יישוביים ותחבורה ציבורית. המשרד יאתר צרכים תוך תיאום עם הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב ועם הרשות והתכנית תתבסס על צרכי פיתוח היישובים הקיימים והמענה ליישובים המצויים בתהליכי הקמה במועצות האזוריות. לצד זאת יתווספו קווים ונסיעות לתחבורה הציבורית תוך התייחסות להקמתם של מוקדי תעסוקה באזורי תעשייה מרחביים באזור, מוסדות להשכלה גבוהה ומרכזי שירותים אזוריים נוספים.

1) במסגרת התכנית בתחום תשתיות הכבישים יוקצה לאוכלוסייה הבדואית בנגב מהתקציב המוקצה בהחלטה 922 למשך תכנית החומש בהתאם לחלקם היחסי כאמור בסעיף 5. בנוסף לכך יוקצו 50 מיליון שקלים תוספתיים על ידי משרד האוצר למשך תכנית החומש.

ח. הממשלה רושמת לפנייה כי המנהל לפיתוח תשתיות ביוב (מילת"ב) ימשיך לממן מתקציבו את האוכלוסייה הבדואית בנגב לפחות בהיקף הקצאת התקציבים שהקצה המנהל לפיתוח תשתיות ביוב בשנים האחרונות והכל בהתאם לנהלי המילת"ב וזאת בכפוף לאישור תקציב הממשלה. בהתאם, מתוך התקציבים במסגרת החלטה 922 יוקצה חלקם היחסי כאמור בסעיף 5.

11. העצמת הרשות המקומית

א. להטיל על משרד הפנים, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ואגף התקציבים במשרד האוצר להקים צוות בנוגע להעצמת הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב (להלן - הצוות). הצוות יגבש בתוך 100 ימים תכנית לחיזוק מעמדה של הרשות המקומית. במסגרת התכנית יגובשו צעדים לשיפור השירותים המוניציפליים ולפיתוח כלכלי וארגוני של הרשויות המקומיות, תוך קביעת יעדים להגדלת ההכנסות העצמיות של הרשות לצד ניהול כספי וארגוני תקין וכן לצמצום משמעותי של פערים באספקת שירותים ותשתיות, כמפורט להלן בס"ק (2). במסגרת זו, יוגדרו תקציבים ליישום תכניות פרטניות בתשע הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב. (1) לצורך התכנית יוקצה תקציב תוספתי של 500 מיליון שקלים במשך תכנית החומש.

2) במסגרת התכנית יוכנו צעדים לרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב (להלן - צעדים). הצעדים שיוכנו יהיו צעדים אשר יסייעו לרשויות המקומיות לצורך הגדלת ההכנסות העצמיות של הרשויות ופיתוח הכלכלי, הרחבת השירותים המוניציפליים, הגדלת אטרקטיביות היישובים, שיפור המקצועיות של הרשויות הבדואיות בנגב, הפעלת כלים להגברת אכיפה וגבייה ועוד. כמו כן, יבחן הצוות צעדים בנוגע להיערכות לשעת חירום ולהקמת מבני דת. כחלק משיפור מערך ההכנסות העצמיות של הרשויות המקומיות, הצוות ינחה את הרשויות המקומיות לתעדף ביצוע סקר נכסים והטמעתו.

הצוות יכין צעדים ייעודיים המתאימים לפיתוח שתי המועצות האזוריות. לצורך הכנת הצעדים, רשאי הצוות להקצות מהתקציב האמור בסעיף קטן 1 עבור התקשרות עם חברה חיצונית.

3) כל רשות מקומית מיישובי הבדואים בנגב תידרש להכין תכנית פרטנית תוך בחירה של הצעדים המתאימים לאותה הרשות והצבת יעדים עבור כל צעד. התכנית תגובש בהתאם להנחיות הצוות אשר יציג "סל צעדים" (לרבות צעדי חובה וצעדי רשות) ותובא לאישורו בהתאם ללוחות הזמנים שיקבע, להלן - התכנית הפרטנית.

4) עבור הכנת התכנית הפרטנית וליווי של התכנית במהלך תקופת תכנית החומש, רשאי הצוות להקצות תקציב ייעודי לכל רשות. על הרשויות לקבל את אישור הצוות בגין התקשרויות עם גורמים חיצוניים מתקציב זה.

5) הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב רשאיות, כחלק מהגשת התכנית הפרטנית, להגיש בקשות לתקצוב בגין התקציב התואם הנדרש מהרשויות המקומיות לתקציבים ממשלתיים בתחומים שונים. הצוות יקבע תקרה מקסימלית עבור התקציב התואם כאמור מתוך סך התקציב המוקצה במסגרת התכנית הפרטנית לכל רשות.

6) הצוות יקבע תקציב מינימלי מוקצה בכל שנה שיהיה מיועד לפעולות אשר צפויות להוביל להגדלת ההכנסות העצמיות של הרשות המקומית.

7) הצוות יבחן את התכנית הפרטנית של הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, ובפרט את הצעדים שאותם בחרה כל רשות והיעדים שהוצבו לכל צעד, ויאשר את התכנית השונות בכפוף לשינויים ולהתאמות ככל שנדרש. (8) הצוות רשאי להקצות תקציב לצורך ביצוע בקרה אחר יישום התכנית הפרטנית ברשויות.

9) הקצאת התקציב לרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב לאורך תכנית החומש תיעשה על פי אמות מידה שייקבעו לצורך כך ובכפוף ליישום התכנית הפרטנית ומידת ההצלחה של כל רשות בביצוע התכנית ועמידה ביעדי ביניים אשר יוגדרו על ידי הצוות. ככל שרשות לא עמדה ביעדים, יחליט הצוות על הפחתה או על ביטול התקציב לשנים הקרובות לאותה הרשות בהתאם לצורך. תקציבים אשר יופחתו במסגרת מנגנון זה יועברו להשקעה בחינוך ובבניית מוסדות חינוך של האוכלוסייה הבדואית בנגב. תקציבים אלה יוקצו בהתאם להקצאת תקציבי החינוך ועל פי הכרעת משרד החינוך, תוך מתן עדיפות לרשות המקומית אשר לא ניצלה את התקציב כאמור. הצוות רשאי להקצות תקציבים אלה ליעדים אחרים לאוכלוסייה הבדואית בנגב באישור ועדת ההיגוי.

10) במהלך עבודת הצוות, תינתן אפשרות לנציגי ציבור ולתושבים מהרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב המגיעים בדבר להשמיע את עמדתם בנוגע לייעוד חלופי לתקציבים לאותה הרשות וכן ליעדים שהוצבו לכל רשות. הצוות רשאי להקצות תקציב עבור נושא זה.

11) הצוות יפעיל אתר אינטרנט, בעברית ובערבית, שבו יתאפשר לציבור הרחב לצפות במוצרים המוצעים לרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, בתכנית הפרטנית של הרשויות השונות ובקצב ההתקדמות של כל רשות. כמו כן, תהא אפשרות לציבור הרחב להשמיע את עמדתו ביחס לכך במסגרת האתר. לצורך כך, רשאי הצוות להקצות מהתקציב האמור לעיל.

12) בהמשך להודעת משרד הפנים על השתתפותן של שתי רשויות מקומיות של יישובי הבדואים בנגב במסגרת תכנית משרד הפנים לפיתוח כלכלי וקידום מצוינות ברשויות מקומיות בחברה הערבית בעקבות החלטה 922 (סעיף 15(א)), יובהר כי רשויות אלה יקבלו את חלקן התקציבי מהחלטה זו בנוסף וללא קשר לתקציב שהיו זכאיות לקבל מכוח התכנית כאמור. על מנת להימנע מכפילות תכניות, תגובש תכנית אחת שתאגם את משאבי התכנית לקידום מצוינות עם התכנית כאמור בהחלטה זו.

13) משרד הפנים, בתיאום עם הצוות, יבחן, בתוך 100 ימים, את האופן שבו יש לתקצב את הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, וזאת בתחומי אחריותו, בגין מתן מענה ושירותים, ככל שמבוקש כי יינתנו ע"י רשויות אלה, לאוכלוסייה אשר אינה יושבת בתחומי אותן רשויות.

14) הרשות תבצע סקר מספר התושבים המתגוררים בכל אחד מיישובי הבדואים בנגב ואת תושבי הפזורה ותבצע שיוך של התושבים לכל אחת מהרשויות המקומיות.

15) לצורך חיזוק ההון האנושי והמערך הארגוני ברשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, משרד הפנים בתיאום הצוות יגבש במהלך שנת 2017 תכנית ארגונית ייחודית לכל רשות אשר תשים דגש על מבנה ארגוני, עידוד פרישה, תכניות עבודה ונהלי עבודה, מערכי הדרכה ומערכות מידע, וזאת על פי מודל העבודה המגובש בימים אלו. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקציב בסך 5 מיליון שקלים בשנה למשך 5 שנים. שיתוף הפעולה של הרשויות המקומיות עם התכנית הארגונית בהתאם לסעיף זה, יהווה שיקול של הצוות בהקצאת התקציב האמור בסעיף קטן 1 במסגרת התכנית הפרטנית של כל יישוב.

16) בכפוף להוראות כל דין, משרד הפנים יפעל לעידוד שיתופי פעולה בין רשויות מקומיות במסגרת האשכולות האזוריים בנגב, המיועדים לקידום שירותים משותפים ופיתוח אזורי רווחת האזור כולו, בדגש על צמצום פערים והשבת רמת השירות לתושבים ביישובי הבדואים בנגב, לרבות ברשויות מקומות בדואיות שאינן שייכות לאשכולות תוך עידוד צירופן לאחד האשכולות האזוריים בנגב. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקציב תוספתי של 10 מיליון שקלים למשך תכנית החומש. החלטה על אופן הקצאת התקציב לאשכולות האזוריים תיעשה בהתאם להוראות כל דין לקריטריונים ויעדים שייקבעו על ידי הצוות לרבות בהתאם לתכנית שתוגש על ידי האשכול, בתיאום עם הרשויות הרלוונטיות, לאישור הצוות.

17) לקבל את הודעת שר הפנים כי בכוונתו להמשיך לקדם תכנית צוערים לשלטון מקומי תוך התאמת התכנית לאוכלוסיות השונות בחברה הישראלית, לרבות החברה הבדואית, הן בשלבי גיוס צוערים והן בהשמתם ברשויות המקומיות.

18) המשרד להגנת הסביבה יקצה סכום של 12.5 מל"ח לסיוע לרשויות שאינן חברות באשכולות האזוריים בנגב, לצורך קבלת שירותי פינוי פסולת מאחד מאשכולות הרשויות ולשיפור מערך פינוי הפסולת, לרבות כלי אצירה לפסולת ופינוי פסולת, וזאת במטרה להביאן לרמה דומה לרשויות אשר חברות באשכולות ותוך עידוד צירופן לאחד האשכולות. התקציב יוקצה מקרן הניקיון ובכפוף לאישור הנהלת קרן הניקיון.

19) להטיל על משרד הפנים, בתיאום עם משרד האוצר והרשות, להקים צוות שיקבע את סל השירותים הדרוש לסיוע לרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב לשם קליטת משפחה שתעתיק את מקומה לשכונת מפותחות ביישובי הרשויות המקומיות. הצוות יבחן את הצרכים הנדרשים מצד הרשות המקומית של יישובי הבדואים בנגב, יתייעץ עם משרד הממשלה הרלבנטיים, ויציע תכנית קליטה למשך חמש שנים עבור המשפחות שייקלטו. לצורך נושא זה יתקצבו 30 מיליון שקלים למשך תקופת התכנית.

12. יישום

א. לקבוע כי משרד החקלאות ופיתוח הכפר יהא אחראי על יישום התכנית, למעט לעניין תכנית משטרת ישראל והאכיפה כמפורט בסעיף 14 להלן, ובמסגרת זו:
1) המשרד ינהל את יישום התכנית על כל היבטיו.

2) המשרד יבצע מעקב ובקרה אחר יישום התכנית, לרבות מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה של המשרדים המפעילים את התכנית.

3) המשרד יגבש, במידת הצורך, ובתיאום עם המשרדים הרלוונטיים, נהלי עבודה בין משרדי הממשלה לבין הרשויות המקומיות של יישובי הבדואים בנגב, לצורך יישום התכנית ביישובים.

4) המשרד, באישור אגף התקציבים במשרד האוצר, יבצע שינויים במרכיבי התכנית בהתאם לקצב ההתקדמות ולשינויים שיעלו במהלך ביצועה, ויפעל להסרת חסמים במידת הצורך. לעניין שינויים שיידרשו בסעיף 11, יידרש אישור הצוות שהוקם בסעיף 11(א).

5) משרדי הממשלה הלוקחים חלק בתכנית יגישו למשרד תכנית עבודה מפורטת ליישום הפעולות שבתחום אחריותם. תכנית אלו יתייחסו גם לפעולות המתוכננות ביחס לכל יישוב בדואי באופן מפורט.

6) המשרד יציב יעדים, בשיתוף המשרד הרלבנטי, בנוגע לפעילות ולתקציב כל משרד ומשרד ובהתאם לתכנית העבודה כאמור.

7) לצורך ליווי ומעקב לתכנית יוקצה תקציב תוספתי למשך תכנית החומש על סך של 5 מיליון שקלים.

ב. להקים ועדת היגוי עליונה לתכנית אשר שר החקלאות ופיתוח הכפר ימנה את העומד בראשה. הרכב הוועדה יהיה כמפורט להלן.

אופן פעילות הוועדה יהיה כדלקמן:

1) הוועדה תתכנס בהשתתפות מנכ"ל המשרדים הבאים ו/או נציג בכיר מקרב עובדי משרדם: הממונה על התקציבים במשרד האוצר, משרד הכלכלה והתעשייה, משרד החינוך, משרד הפנים, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, משרד הבינוי והשיכון, משרד המשפטים, המועצה הלאומית לכלכלה, הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב, המשרד להגנת הסביבה, המשרד לביטחון הפנים, משרד העבודה והרווחה ומשרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן: "המשרדים המפעילים את התכנית"), וכן בהשתתפות מנהל הרשות לפיתוח כלכלי במגזרי המיעוטים במשרד לשוויון חברתי או נציגו.

2) הוועדה תתכנס לפחות אחת לחצי שנה.

3) הוועדה תדווח לשר החקלאות ופיתוח הכפר על ביצוע והתקדמות התכנית באמצעות מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר, אחת לשנה.

4) אחת לחצי שנה יגיש מנכ"ל כל משרד מהמשרדים המפעילים את התכנית לוועדת ההיגוי, דו"ח על אודות ביצוע התכנית המתייחס גם לעמידה ביעדי תכנית העבודה המשרדית שאושרה, לקשיים ביישומה ולפעולות שמוצע על ידו לנקוט כדי לקדם את יישומה. כמו כן, בחודש האחרון של כל שנה, יגישו מנכ"ל המשרדים תכנית עבודה מפורטת לביצוע משרדם בשנה העוקבת.

5) הוועדה תהיה אחראית לאשר את תכנית העבודה המפורטת של כל המשרדים המפעילים את התכנית, למעט בענייני אכיפה, בהתאם למטרות וליעדי התכנית, כמפורט לעיל, מדי שנה.

6) במידת הצורך, הוועדה תפעל על מנת להסיר חסמים המונעים או מעכבים את המשך יישום התכנית.

7) הוועדה מוסמכת לאשר הסטות תקציביות בין תקציבים של משרדים שונים המפעילים את התכנית, בהתאם להוראות כל דין, ובתיאום עם אגף התקציבים במשרד האוצר.

8) הוועדה, באישור אגף התקציבים במשרד האוצר, רשאית להסיט תקציבים עתידיים ממשרדים אשר אינם מוצלים את מלוא תקציבם בשנה הקודמת. הסטת התקציב תהא לפעילות אחרת עבור האוכלוסייה הבדואית בנגב. הסטות תקציביות לפי ס"ק 7-8 הינם ביחס לתקציב התוספתי הניתן במסגרת החלטה זו.

- 9) הוועדה מוסמכת למנות ועדות משנה מקרב חבריה אשר יעסקו בתחומים ספציפיים הנוגעים לתכנית הפיתוח.
- ג. להקים ועדה ציבורית למעקב אחר התכנית, למעט בענייני אכיפה, אשר תכלול נציגי ממשלה ונציגי האוכלוסייה הבדואית בנגב.
- 1) הרכב הוועדה הציבורית יכלול את הנציגים הבאים: ראשי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב (9 רשויות), שני נציגי ציבור בדואיים שימונו על ידי שר החקלאות ופיתוח הכפר, נציג ציבור בדואי שימונה על ידי שר האוצר ונציגי משרדי הממשלה המפעילים את התכנית. שר החקלאות ופיתוח הכפר ימנה את יו"ר הוועדה.
- 2) בהרכב הוועדה ינתן ביטוי הולם, בנסיבות העניין, לייצוגן של נשים. לשם כך, ככל שהדבר יידרש לצורך השגת ייצוג הולם כאמור, ימונו נציגות ציבור נוספות כחברות בוועדה.
- 3) סמכויות הוועדה יכללו: מעקב אחר ביצוע התכנית וניצול כלל התקציב המועבר במסגרתה לקידום האוכלוסייה הבדואית בנגב (לרבות במסגרת החלטה 922), קבלת דיווח על התקדמות אל מול היעדים של התכנית והצפת משוּב מהשטח בנוגע להצלחת התכנית.

13. אכיפה

- א. להורות לגופי האכיפה בדרום להגביר את פעולות האכיפה והשמירה על הקרקע ולהבטיח שאדמות מדינה שפונן יישמרו מפלישות חוזרות, זאת בהתאם לתגבור האמצעים והצעדים המפורטים ותוך מתן עדיפות לאכיפה התומכת בהסדרת התיישבות הבדואים. לעניין זה, "גופי האכיפה" – היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה שבמשרד האוצר, רשות מקרקעי ישראל, היחידה לפיקוח בשטחים הפתוחים ברשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים (להלן – "הסיירת הירוקה") והוועדות המקומיות לתכנון ולבנייה אבו בסמה ונגב מזרחי.
- ב. להורות לרשות לתת עדיפות בתכנית העבודה להסדרה לטיפול בהסדרת ריכוזי אוכלוסייה המתגוררות שלא כדין על אדמות מדינה מחוץ לשטח יישובי הקבע. לעניין זה, "יישובי הקבע" – רהט, תל שבע, חורה, לקיה, שגב שלום, כסיפה, ערערה בנגב ויישובי המועצות האזוריות אל קסום ונווה מדבר.
- ג. בהמשך להחלטת הממשלה מס' 3707 מיום 11.9.2011, מנהלת דרום לתיאום האכיפה של דיני המקרקעין שבמשרד לביטחון הפנים (להלן – מנהלת התיאום) וגופי האכיפה יתנו עדיפות בתכנית העבודה שלהן לאכיפת פלישות טריות וחדשות לאדמות המדינה מחוץ לשטח יישובי הקבע. תכנית העבודה יובאו לאישור השרים הממונים, לפי העניין, ולשר החקלאות ופיתוח הכפר בתוך 30 ימים.
- ד. צוות משותף של המשרד לביטחון הפנים, רשות מקרקעי ישראל, משרד הבינוי והשיכון והיחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה שבמשרד האוצר, בתיאום עם הפרקליטות ומשרד המשפטים יגבש תכנית להפחתה רב שנתית ומתמשכת של היקפי הקרקע שעליה קיימת בנייה בלתי חוקית במרחב הנגב ויגישה לממשלה, לרבות תיקוני חקיקה ככל הנדרש. כן יבחן הצוות את הדרכים לצורך ייעול זריזו הליכי האכיפה בנגב ויגיש המלצותיו לשרים הממונים, לפי העניין, בתוך 60 ימים.
- ה. להורות לראש מנהלת התיאום, בתיאום עם מנהל רשות מקרקעי ישראל, המפקח הכללי של המשטרה, מנהל היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה ומנהל הסיירת הירוקה, להקים ולנהל באמצעות אגף המיפוי של הרשות מערכת GIS אחודה ומערכת טכנולוגית אוטומטית לפענוח דיגיטלי של עבירות בנייה ופלישות לשטחים פתוחים, לטובת הגברת יעילות אכיפת דיני התכנון והבנייה והפרות ופלישות במקרקעי ציבור בנגב. יובהר כי הקמת המערכת וניהולה אינה כרוכה בהוצאה תקציבית נוספת של הגופים כאמור, אך ככל שיהיו עלויות כלשהן, הן ימומנו ע"י רשות הבדואים.
- ו. להורות לרשות מקרקעי ישראל לבצע פעולות לשמירה על אדמות מדינה שפונן בהסדר או כתוצאה מהליכי אכיפה הכוללות:
- 1) ביצוע פעולות נטיעה של שטחים פנויים ושטחים המתפנים בהיקף שנתי שלא יפחת, ככל הניתן, מ-30 מיליון ש"ח וזאת בתיאום עם הקרן הקיימת לישראל ובאמצעותה ובכפוף לנוהלי רשות מקרקעי ישראל בנושא זה.
  - 2) השכרה עונתית של האדמות הניתנות לעיבוד חקלאי.
  - 3) קידום תכניות בייעודים שונים והוצאתם לשיווק במכרזים.
- ז. להורות לרשות הבדואים ולרשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, לקבוע בהסכמי פינוי זמנים קצובים לפינוי מקרקעין ולהבטיח את פינויים בפועל במסגרת המועדים שנקצבו.
- ח. נוכח העובדה שלצורך יישום תכנית העבודה להסדרה של רשות הבדואים תידרש עבודת אכיפה נוספת בהיקפים משמעותיים, ונוכח היקף הבנייה הבלתי חוקית בנגב, תינתן תוספת התקנים כמפורט להלן: להוסיף לסיירת הירוקה 10 מפקחים, סגן מנהל ורכז אכיפה שיועודו לפעילות האכיפה בנגב הכרוכה ביישום תכנית העבודה הרב שנתית של רשות הבדואים ולסיוע בהתמודדות עם הבנייה הבלתי חוקית בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב. לשם כך ולשם תקצוב עבודת המטה הנדרשת, תתקצב רשות מקרקעי ישראל בסך של 32 מיליון שקלים על פני תכנית החומש.
- ט. להוסיף ליחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה במרחב דרום 5 מפקחים שיועודו לפעילות האכיפה בנגב הכרוכה ביישום תכנית העבודה הרב שנתית של רשות הבדואים ולסיוע בהתמודדות עם הבנייה הבלתי חוקית בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב, ויוקצו בין הוועדות בהתאם להחלטת רשות הבדואים. לצורך כך, תתקצב היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה בסך של 3.5 מיליון שקלים על פני תכנית החומש. מפקחי הוועדות המקומיות יפעלו, בכפוף לכל דין, בהתאם להנחיית היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה.
- יא. משימתה העיקרית של יחידת "יואב" במשטרת ישראל היא סיוע לאכיפה בהתאם להחלטת ממשלה זו ובהתאם להחלטת ממשלה 3707 האמורה. כל משימה אחרת שאינה סיוע באכיפה כאמור או נגזרת מסיוע אכיפה כאמור, תהיה טעונה את אישורו של מפקח"ל המשטרה.
- יב. סוגיית תוספת משאבים וכוח אדם למשטרה תידון בין משרד האוצר למשרד לביטחון הפנים.
- יג. מוסכם כי עם התקדמות יישום תוכנית האכיפה, הצפויה להוביל למגוון הליכים פליליים, אזרחיים ומנהליים, יתקיים שיח מבוסס נתונים בין משרד המשפטים לאגף התקציבים במשרד האוצר, ויוסכם על תגבור מותאם לפרקליטות במידת הצורך.
- יד. סוגיית תוספת כוח אדם לרשות מקרקעי ישראל תתואם מול אגף התקציבים במשרד האוצר.

14. עדיפות לאומית

- בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 בנושא אזורי עדיפות לאומית (להלן – החוק), החלטה זו חלה על כל האוכלוסייה הבדואית המתגוררת בנפת באר שבע של משרד הפנים, ועל כל הרשויות המקומיות הבדואיות שבנפת באר שבע של משרד הפנים, לרבות כל רשות מקומית בדואית שתקום במהלך תקופת התכנית, ככל שתהיה כזו, ורשויות אלו יוגדרו כיישובים בעלי עדיפות לאומית לצורכי החלטה זו.

השיקול המרכזי שביסוד החלטה זו הוא הצורך בחיזוק חוסנם הכלכלי והחברתי של האוכלוסייה הבדואית והרשויות המקומיות הבדואיות שבנפת באר שבע ורמת השירותים שבהם (בהתאם לסעיף 151(ב)(2) לחוק). לשיקול עיקרי זה מתווסף הצורך בצמצום פערים בין הבדואים תושבי הנגב לבין יישובים וקבוצות אוכלוסייה אחרים, וזאת בהתאם לסעיף 151(ב)(5) לחוק.

הצורך לייחד את יישובי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב ואת האוכלוסייה הבדואית המתגוררת בנגב באמצעות תכנית פיתוח כלכלית נגזר מן הפערים הגדולים באופן מיוחד בין אוכלוסייה זו לבין כלל האוכלוסייה בישראל וכן בינם לבין שאר היישובים בנגב, בהיבטי רווחה כלכלית, תעסוקה, השכלה ונגישות לשירותים.

חוסנם הכלכלי חברתי של היישובים ורמת השירותים בהם

על פי המדד החברתי-כלכלי של אוכלוסיות הרשויות המקומיות שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ב-2016.2.11 כל הרשויות המקומיות הבדואיות נכללות באשכול הרשויות התחתון מס' 1 מתוך 10 אשכולות. בעוד שבשנת 2008 עת נערך הסקר הקודם ארבע רשויות נכללו באשכול מס' 2 הרי שנכון לשנת 2013 ירדו גם רשויות אלה לאשכול 1 הנמוך ביותר. הרשויות המקומיות הבדואיות הן הרשויות הערביות היחידות המצויות באשכול מס' 1. הדבר מעיד על הפער הקיים בין כלל האוכלוסייה הערבית בישראל לבין האוכלוסייה הבדואית בנגב.

העובדה כי כלל האוכלוסייה הבדואית המתגוררת בנגב מצויה בסטטוס הכלכלי החברתי הנמוך ביותר בארץ מצביעה על תמונת מצב בעייתית שמשמעותה היקף העוני בקרב חברה זו.

יכולתם של היישובים הבדואים לספק את צרכי התושבים מוגבלת ומתקיימים בהם מחסור ופער הן ברמת הספקת השירותים והן ברמת המבנים והתשתיות הציבוריות בתחומי החיים השונים וזאת, אל מול הצרכים הרבים של תושבי יישובי הקבע ושל תושבי הפזורה, הצרכים גם הם את השירותים השונים אותן מספקות הרשויות הבדואיות.

מתוך 9 הרשויות המקומיות הכלולות בתוכנית, ל-6 רשויות מוצמד חשב מלווה. 2 מהרשויות מנוהלות על ידי ממונים מטעם משרד הפנים.

המחלוקת בדבר סוגיית הבעלות בקרקעות, שהיא ייחודית למגזר הבדואי בנגב, משפיעה במישרין על היבטי פיתוח היישובים. מחלוקת זו מגבילה את יכולתם של היישובים הבדואים להתפתח, בשל תביעות בעלות המצויות בשטחי היישובים ומונעות פיתוח של שכונות למגורים, מבני ציבור, שטחי מסחר ושירותים ודרכים בשטחן. כמו כן, המועצות האזוריות הבדואיות כוללות יישובים המרוחקים זה מזה והמשמעות הנה קשיים בפיתוח ובפריסת התשתיות למטרות ציבוריות.

הצורך בצמצום פערים

ההחלטה מיועדת להביא לצמצום הפערים המשמעותיים הקיימים בין האוכלוסייה הבדואית בנגב לאוכלוסיות אחרות במדינה, בפרט בתחומי החינוך, התעסוקה, התשתיות, הרווחה והפיתוח הכלכלי המקומי.

תחום החינוך

שיעור הזכאים לבגרות מבין תלמידי י"ב ביישובים הבדואים בנגב נכון לשנת הלימודים תשע"ד עמד על 47.5% לעומת כ-59% מקרב תלמידי י"ב במגזר הערבי ו-65.5% בממוצע הארצי. הפער בשיעור הזכאים לבגרות מקרב קבוצת הגיל הינו משמעותי אף יותר – 30.3% ביישובי הבדואים לעומת 47.8% במגזר הערבי ו-52.7% בממוצע הארצי.

פערים דומים ניכרים גם בתחום ההשכלה הגבוהה – בשנה"ל תשע"ד 4.9% מבני 29-20 בחברה הבדואית בנגב למדו לתואר ראשון במוסד אקדמי וזאת בהשוואה לכ-8.4% במגזר הערבי הכללי ו-13.8% בממוצע הארצי.

ניתן לייחס חלק מנתוני ההישגים הנמוכים בחינוך לפערי הבינוי הניכרים בתחום. בבחינת פערים שחושבו בין המצב הנוכחי לבין התקן הנורמטיבי שנקבע במדרך לתכנון של משרד הפנים, עולה תמונה המציגה פערים נרחבים בתחום. הפער מתייחס הן למחסור בכיתות לכשעצמו והן למצבן של הכיתות שחלקן לקויים. אף כי בחמש השנים האחרונות נעשתה פעולה משמעותית בסוגיה זו עדיין פער זה מוערך במאות כיתות בכל שכבות גיל (מעונות יום, גני ילדים, בתי ספר יסודי ועל יסודי).

רמת הכנסה ותעסוקה

רמת ההכנסה הממוצעת לנפש (ללא תשלומי העברה) בחברה הבדואית בנגב לשנת 2014 עמדה על כ-1,180 ש"ח לחודש וזאת בהשוואה לכ-2,360 ש"ח לנפש לחודש בכלל המגזר הערבי ו-5,255 ש"ח לנפש לחודש בממוצע ארצי.

הפערים ברמת ההכנסה נובעים משילוב של שיעורי תעסוקה נמוכים ושכר ממוצע נמוך יותר בקרב הבדואים ומגודלו של בית אב בחברה הבדואית (ראה להלן).

שיעורי התעסוקה בחברה הבדואית נכון ל-2014 עמדו על כ-56% בקרב גברים ו-24% בקרב נשים, לעומת כ-74% תעסוקה בקרב גברים ו-32% תעסוקה בקרב נשים בכלל המגזר הערבי (כולל בדואים) ו-65.4% תעסוקה בקרב גברים ו-55.7% תעסוקה בקרב נשים בממוצע הארצי. המשמעות הינה כי שיעור התעסוקה הכולל בקרב הבדואים עמד על כ-40% בהשוואה לכ-53% בכלל המגזר הערבי ו-60.4% בממוצע הארצי. שיעורי תעסוקה נמוכים בחברה הבדואית אלו נובעים משילוב של השתתפות נמוכה בכוח העבודה (במיוחד בקרב נשים) ומשיעורי אבטלה גבוהים.

אחד האילוצים העיקריים המקשים על פיתוח כלכלי של האוכלוסייה הבדואית הינו מחסור בשטחי מסחר ושירותים בתוך הרשויות וכן מחסור בשטחי תעסוקה אזוריים ו/או משותפים בהם ניתן יהיה להקים מגוון של עסקים. המחסור בשטחים מעין אלו, מונע פיתוח עסקי של היישובים, מפחית יזמות, יוצר מגבלות על תעסוקת נשים ומפחית את הכנסות הרשויות.

תחום התחבורה בכללותו והתחבורה הציבורית בפרט מהווים חלק בלתי נפרד מהקשיים של החברה הבדואית בנגב. ברשויות הבדואיות, אשר תושביהן סובלים מרמת מינוע נמוכה, קיימים פערים בתחבורה ציבורית הן כנגזרת של בעיות תשתיות דרכים ביישובים, והן כתוצאה של מחסור בתכנון. בחלק מהרשויות הבדואיות רשת הכבישים חלקית (דהיינו אין רישות של כל הרשות) וברובן אין מדרכות. התחבורה בתוך הרשויות נתקלת במחסור בדרכי גישה והגעה, כמו גם פיתוח איטי של תשתיות.

רמת המינוע הנמוכה בשילוב הנגישות הנמוכה לשירותים חיוניים מגבירה את הפריפריאליות של החברה הבדואית, מקשה על הבדואים לצאת מהיישובים לצרכי תעסוקה, לימודים או סידורים ובתוקף כך מדגישה את הנחיצות ברמה גבוהה של תחבורה ציבורית שתיתן מענה לצרכי הנגישות של יישובי הבדואים בנגב לבאר שבע (כמטרופולין האזורי) ומהווה תנאי מקדים לקידום ההשכלה והתעסוקה של הבדואים.

רמת השירות של התחבורה הציבורית הניתנת ליישובי הבדואים (בכלל האמור לאפשרויות הנסיעה בתוך מטרופולין באר שבע ובעיקר בנסיעה אל באר שבע עצמה) נעה בין רמת שירות סבירה ברהט, רמת שירות בינונית/נמוכה במועצות המקומיות, רמת שירות נמוכה

בישובים המזכרים והעדר כל שירות בחלק מהישובים במועצות האזוריות.

כן יש להביא בחשבון את שיעור גידול האוכלוסין הגבוה של האוכלוסייה הבדואית (שהוא מן הגבוהים בעולם) שעמד בשנת 2014 על 3.7% זאת וזאת לעומת שיעור גידול אוכלוסין של 2.3% בקרב כלל האוכלוסייה המוסלמית בישראל (כולל בדואים) וכ-2% גידול אוכלוסייה בממוצע הארצי. מאפיין זה יוצר מבנה ייחודי לחברה הבדואית בנגב ובא לידי ביטוי ביחס תלות גבוה במיוחד. כך, כ-60% מהאוכלוסייה הם ילדים ובני נוער מתחת לגיל 19, עובדה המשליכה באופן ישיר על מכלול ההיבטים החברתיים והכלכליים של החיים.

הנתונים לגבי האוכלוסייה הבדואית הנוגעים לתחומי חינוך, תעסוקה ורווחה כלכלית, בהשוואה לאוכלוסייה הלא יהודית בישראל וביחס לכלל האוכלוסייה בישראל, ממחישים ומבססים את הצורך בפעולה מקיפה ומתואמת של הממשלה. כמו כן, יש לקחת בחשבון את מצבה המיוחד של האוכלוסייה הבדואית בנגב מבחינה התיישבותית. הסדר הקרקעות והסדרת ההתיישבות כשלעצמם לא יניבו את השינויים המיוחלים בתחומי החינוך, התעסוקה והכלכלה. אלו מחייבים השקעה נפרדת, משלימה וממוקדת, אותה מבקשת הממשלה לייצר במסגרת תכנית הפיתוח המוצגת.

לסיכום, מכלול הנסיבות המיוחדות את יישובי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב הביא ליצירת פערים משמעותיים בין יישובים אלו ותושביהם לבין יתר היישובים והתושבים במדינת ישראל. על מנת לחזק את חוסנם של היישובים הבדואים ולצמצם את הפערים הקיימים, תוך מתן האפשרות לאוכלוסייה הבדואית בנגב לשמור על מאפייניה הייחודיים, מוצע להכיר ביישובי הרשויות המקומיות הבדואיות בנגב כיישובים בעלי עדיפות לאומית.

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה.
הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה המזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות.
החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי.